POETICKÉ BESEDY.

(REDAKTOR: JAN NERUDA.)

ČÍSLO XXVI.

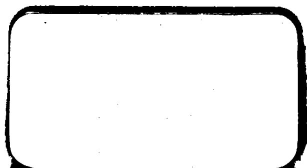
ČECHŮV PŘÍCHOD.

BÁSEŇ

JULIA ZEYERA.

V PRAZE.
NAKLADATEL: ED. VALEČKA.
1886.

STANFORD UNIVERSITY
LIBRARIES

Zeyer, Julius

ČECHŮV PŘÍCHOD.

BÁSEŇ

JULIA ZEYERA.

(POETICKÝCH BESED ČÍSLO XXVI.)

V PRAZE.
NAKLADATEL: EDUARD VALEČKA.
1886.

Tiskem dra Ed. Grégra v Praze.

ADOLFU HEYDUKOVI

J. Z.

I.

Ó země ty česká,
ó země ty svatá veliké slávy
a potupy větší ještě a hanby,
ty mohylou jsi, však zároveň chrámem,
v němž slavíme veliké z mrtvých teď vstání!

Ó hluboká mohylo, vydej nám stíny
těch drahých a dávno zetlelých mužů,
již v lůně tvém dřímou pod kamenem hluchým,
kde řinčení okov jim nebylo slyšet,
jim. kteří znali jen řinčení mečů
pro volnost a právo tasených z pochvy!
Ó mohylo dávná, vydej ty stíny,
nám každý z nich sílící potěchou bude
na dlouhé té cestě, jež strmá nás vede
tam vzhůru na výsluní nového žití,
jež zlatou již zorou nám v ústrety svítí.

Ó lide, jenž v drahé bydlíš té zemi,
slyš zpěv můj! Pradávné ti věstit chci činy,
jimž lesy tvé, hory a hluboké řeky
ve soumraku doby němými svědky
v těch samotách byly, kde zdroje tvé slávy
a mohutných dějů tvých počátek braly!

Tvé lesy a hory a hluboké řeky,
tvé mýtiny slunné a modravá brda,
ó lide můj, zbudily prostý můj zpěv.
Co šumění lesů a hučení řeky
však sděliti nemohlo dumavé duši,
co strmění hor, a co vlnění chlumů
jí nemohlo říci, co mýtina slunná
jí zlatými paprsky nemohla vnuknout,
— neb polo jen mluvu my chápeme hmoty —
to hledat já sestoup' do soumraku hrobek,
kde popelnic taje já luštit se snažil,
to hledat já zašel do soumraku báje,
kde v mlžinách na mne pršely hvězdy,
to hledat já vyšel do soumraku vidin,
kde kahancem vlastní mi svítilo srdce!

Ó lide ty český, ó rodná má země,
ó přijmi ji s laskou, jak s láskou ji pěju,
tu píseň, jíž kolebkou šer byl tvých lesů,
ji, kterou z hlubin tvých mohyl ti nesu!

Hle, brunát a zlato se z východu lijou
a nad dávnou vlastí hrdinských Bojů
plá jarního jitra spanilý čar.
Par bělavých kotouče hvozdem se nesou,
mha z močálů stoupá dým jako hustý,
a bloudí bahny, v nichž brodí se los.
Spleť kořenů, dmoucích se ze země vlahé,
bran ohromných smělé oblouky tvoří,
jež pokryty mechem pojí se v krov.
Ten do košů listnatých sáhá až stromů,
tak hustě propleten úponek směsí,
že s tíží proniká sluneční jas.
Šer tajemný pln jest ptačího zpěvu,
pln vůně a klidu, pln květových snů.

Laň bílá se tiše u vody pásla,
u vody zdřímlé pod ochranou dubů,
když tlumeným hromem se zatřásla zem.
Byl dusot to zubra, jenž slepě se plašil,
a v divokém útěku křoviny lámal,
a traviny krušil a potoky kalil,
a řevem svým zpěváky na větvích lekal.

Laň útlá se třásla a dala se v útěk,
jak vítr letěla opáčným směrem
od strany, zkad kopyt hřímaly vzmachy.
Do šera hvozdu se nořila hlouběj',
již myslila, spása že jistá jí kyne,

tu nové se ozvaly po mechu kroky
a jiný se v lese jí nepřítel zjevil.

Byl člověk to, jun, pln síly, pln krásy,
mlat třímal v ruce a kopí, po boku
meč blyskavý měl, a na hřbetě štít.

Jak nebe měl jasné a zářící zraky,
a vlasy jak zlato mu splývaly k pasu.
To rek byl, jenž přitáhl s valnými pluky
přes hory a chladné tři hluboké řeky
do země, již v úděl mu určili bozi;
Čech byl to, však netušil ještě, že půdu
tu slíbenou, svatou, svým krokem juž krušil.

Stál překvapen bílým teď laním tím zjevem
u prostřed lesiny zádumně temné,
a pozdvihl kopí, však rychle je sklonil:
zor zvěře té plaché tak hluboký, vlahý,
pln němého žalu jej tesklivě dojal.
Laň dychala těžce a záchvěv hrůzy
srsť jemnou jí zježil, jak voda se čeří,
strach přikul ji k zemi, však sebrala síly,
a v nový se pustila šílený běh.

Tu neváhal jinoch, letěl jak vítr,
za ní, jež šerem se míhala, letěl,

a slyšela za sebou dunivý hřmot,
a slyšela s úzkostí, štít jak mu chrastil,
jak o stromy řinčel mu klátivý meč.
A on v duchu se divil, proč že ji honí,
smrt nehledal její, vždyť útrpnost cítil —
přec ustati nemohl v závratném běhu,
cos mocně jej pudilo dál a vždy dále,
kol dumavých dubů, v šelestu bříz.

Teď, jak by mu němá tvář rozumět mohla,
„Stůj, milá!“ zvolal, a k oddechu kroky
v ráz zastavil, smál se pak prostotě své.

V tom zaslechl hučení náhle jak řeky,
jež v skalnatém korytu bouřit se zdála,
až duněním jejím listí se chvělo,
a podiv jej pojal, když spatřil teď duhu,
jak nad krovem hvozdu se vysoce pnula,
tam stranou, zkad hukot se ozýval vod,
tak jemně, vdechnuta v sinost jen nebes
se kmitala, vážek jak chvějivá křídla.
Laň, zdálo se, projít že spěchala klenbou
tou měnivých barev a čarovných světel.
Chtěl za ni, však chvat svůj přerušil znovu,
neb bleskem se paměti vzpomínka mihla
mu dávná, na slova, v dnech dětství jež slýchal,
tam daleko ve staré, dálné své vlasti

za třemi řekami, za tekoucími,
za modrými vrchy, za strmícími,
tam ve starém domě otcův, když muži
se po honech scházeli slaviti kvas.
Jak často tu starci pravili dětem,
při veselém ohni se ohřívajíce
a šedými hlavami potřásajíce:
„Jsouť plni úskoků duchové lesní,
a běda, kdo padne v tenata jim!
Když ve hvozdě zdá se, že dítě kdes pláče,
neb umírá kdosi, ne na pomoc spějte,
hru tropí si lesní ženy tak z vás!
A hukot náhle když ozve se vody,
kde v hloubi své dřímala tišina dřív —
dál od té strany se útěkem pusťte,
to kouzlem jen klame muž lesní vás zlý!“

To výstraha důtklivá byla vždy starců,
a ta se mu nyní vracela v paměť
v té cizí a němé, v té neznámé zemi,
v tom dlouhopustém, v tom soumračném hvozdě
kde divno vše bylo, a podobno snu . . .
Mžik váhal a couval, pak zavrtěl hlavou.
„Dál!“ šeptal si tiše, a letěl jak blesk.

Teď řidnuly stromy, a pojednou palouk
ve slunci třpýtil se, hvězděný rosou;

Skal strmících stěny ho svíraly kruhem
a s temena jejich řítil se potok,
do hloubi střemhlav s jekotem padal,
o balvany drtil své divoké vody,
ty měnily v pěnu se, v stříbrnou mlhu,
jež do výše nesla se v průhledný blankyt,
kde slunce v ní tvořilo duhový div.

A ve skále šedé jeskyně zela,
na jejím prahu dub ohromný stál,
a pod ním, tak světlá jak sluneční paprsk,
jak bohyně lepá seděla děva
ve sněhovém rouše, a útlými prsty
nit předla zlatou a zpívala tiše.

Laň letěla k ní, a k nohám jí padla
a dychajíc těžce v klín hlavu jí kladla.
Jak lekla se dívka! Pak hleděla kolem
a uzřela muže na kraji lesa.
Hned vstala a k ochraně pozvedla ruce
nad plachou zvěří, a výčitkou zraky
jí hněvivě plály. Čech položil zbraně
do rosivé trávy, a povlovným krokem
se přiblížil dívce, a v duchu si šeptal:
„To zajisté spanilá duše jest dubu!
Ó štěstím jest spatřiti přelud tak svatý!“

Zrak zvlhl mu náhle, a srdce se chvělo,
cos jako radosť a tušení blahé
mu ve hrudi zpívalo, svítilo, hřálo,
a proroctví, které tam ve staré vlasti
tak slavně ode rtů věštkyně znělo,
se v duši mu ozvalo ozvěnou sladkou
a tajeplná ta slova tak zněla:
„Ve tmavých lesích pod šumnými duby,
tam sedí tvé štěstí, osud tvůj zlatý,
a přede a zpívá u tekoucích vod.“

Teď teprvé jasně chápal ta slova,
a zastaviv kroky, před světlou pannou
po pás se klonil, a děl tichým hlasem,
dech pokorně taje v úctě před božstvem:
„Já stromům se klaním a studánkám jasným,
jsouť bohův to byty, a bohům se kořím.
Ty soumračných lesů vidino jasná,
ó umírni zraků svých nevoli hněvnou!
Laň tvoji ranit já nechtěl, mne lákal
jen zjev její bílý!“
A schýlil se k zvěři,
a hladě ji rukou, dotknul se něžně
rtem bělostné srsti na prohnutém hrdle.

Tu rozhostil úsměv se slunně a čarně
na líci dívce, a sklopila zrak.
V tom ze sluje vyšla stařena velká,

jak holub tak sivá, s jasným však zrakem,
a zvolala takto: „Buď zdráv mi, můj synu!
Jak polekal's mne! Vždyť vidouc tě z dáli
s tou blýskavou zbraní, já mněla, že's jeden
z těch proklatých vrahů, z těch lupičů divých,
již jako vlci se toulají hvozdem,
ze sousedních zemí k nám zavítajíce,
po řídku již arci, pochvala buď bohům!
Zvuk slov tvých mi lahodí! Téhož jsem kmene
co lid, který mluví tvým jazykem rodným.
Však pověz, cizinče, odkud jsi přišel!“

On rukou jí k východu naznačil směr‘
a pravil pak tiše: „Já z daleka přišel,
a nevím, do které mne zanesly země
mé bloudící kroky. To cítím však jasně,
že bozi, mé spásy, mne milují velmi,
když bytosť tak krásná, tak spanile světlá,
zde sestrou mi kvete v těch mrákavých lesích,
jsouc příbuzna jazykem, mravem i krví!“
A upíral zraky na mlčící děvu;
však stařena potřásla sivou svou hlavou
a štěbotem hbitým tak mluvit se jala:
„Jest z jiného kmene ta dívka, již vidíš
zde před sebou státi, však jazyk můj rodný
zná jako vlastní. Jsemť její chůvou
od prvního dne; vždyť zemřela máť jí,

když život jí dala! . . My v samotách žijem.
Což svět ještě stojí? Nám hádankou jesti,
co za vrchy děje se. Pravda že stezky
přes hory a doly do širého světa
se dlouhopustými smykají lesy,
však málo kdy noha lidská se šine
teď po jejich mechu. Dřív lépe prý bylo.
Ó zajisté, Pšovanů statečných jmeno
ti známo? Ó cizinče, potřásáš hlavou?
Na blízku žijou, a u bařin staví
své útulné vísky. Já z jejich jsem krve.
Ach, zuřiví Němci můj spálili domov!
Můj otec, můj bratr, ti zhynuli tenkrát,
a dnes ještě pláču nad jejich smrtí.
Buď prokleta ruka, jež život jim vzala!“

Tak stařena děla, a plakala tiše,
a dívka ji objala, líbala tvář jí,
a šeptem ji tišila sladkými slovy.
Hned stařena sušila slzy své hojné
a znovu jala se mluviti takto:
„Já útulek našla v domě Ildány.
Toť otec té dívky. Tam složím své kosti,
a dechem posledním budu mu žehnat.
Pojď, reku můj mladý. Dům mého pána
ne daleko odsud. My vyšly do lesa
pro všelijaké bejlí a léčivé kvítí.

My kořání čarné kopaly v noci.
Lup náš jest bohat. Leč vraťme se domů.
Dík bohům, že v dům nám poslali hosta!“

Čech děkoval tiše, a pravil pak takto:
„Já s radostí šel bych, však nevím, zda mohu:
Mám drahého bratra. My společně vyšli
dnes ráno před úsvitem z táboru lidu,
jenž s námi táhne, a návrat náš čeká.
My společně vyšli stop hledati lidských
v lesích těch němých, a modravá hora,
jež osamělá nad vrcholky stromů
nám tajemně mlhou kývala z dálí,
ta cílem stala se společné pouti.
Tím směrem vede má cesta, snad bratr
na úpatí jejím již čeká, snad došel
tam dříve, naleznuv přímější cesty.“

A v odpověď takto stařena děla:
„Dům mého pána ne daleko hory
dlí v kvetoucích sadech. Ty s bratrem se sejdeš,
když za námi půjdeš, a ob čas mu rohem
dáš znamení táhlé. Nuž vzhůru, již pojďme!
Zbraň vezmi teď svou a za námi kráčej.
Já povedu vás. Vždyť stinné znám stezky.“

Čech spěchal pro zbraň svou, a vrátil se rychle,
a stařena vynesla ze sluje kupu

těch rostlin, jež byla hledala v lesích,
směs byla to vonná kapradin, travin
a kořenů temných a haluzi květných.

Čech celou tu kořist na štít svůj složil
a přeslici k tomu a zlaté ty nítě,
jež byla spředla pod dubem dívka;
to podivné břímě na hlavu si vložil
a dali se cestou. Co průvodce chůva
šla v čele, a za ní povlovně dívka
se nesla, jak vůně květů se nese
na křídlech vánku. Po boku jí laňka
šla krokem svým pružným, půvabu plným,
a na posled jinoch. Tak zeleným šerem
se beze slov brali a vonícím chladem,
a bylo tak ticho, tak svátečně ticho,
jen potoky bublaly, šeptaly větry,
a drobných ptáků se linula píseň,
tak sladce, do šelestu mladého listí,
a paprsky slunce se smýkaly stromy
a pršely zlatě na bělavá roucha
a na plavé vlasy mlčící děvy,
a za ní tvořily světlou pak stopu.

Snem čarným se jinochu chvíle ty zdály!
Za blahem svým kráčel, za osudem zlatým!
Ta stezka se zdála jak hvězdami kryta,

jak ona jež mléčně se blankytem nočním
do hlubin ztrácí nesmírných nebes.
Jak nebeská ona, tak lesní ta cesta
též v hlubiny vedla, však v závratné blaha!
Vždyť běžela k domu, kde jasná ta bytosť
krb rodinný hlídá v své čistotě svaté!
A u toho krbu on dnes ještě sedat
měl tváří jí v tvář! Pod krovem měl dýchat,
pod kterým spočívá luzná ta hlava!

Zvuk vzduchem se vlnící ze snů jej zbudil,
roh ozval se v dálavě, zvuk linul větrem,
a v šepotu dubů zmíral pak vzdechem.

„Můj bratr!“ děl jinoch, a vidina sladká,
o blahu u krbu, o postavu stala
se bohatší rázem, o postavu drahou!
Po rohu sáhl, a jak by své štěstí
chtěl s bratrem si sdělit, a se světem celým,
tak velikou silou v odpověď zahřměl,
až chvěly se haluze. Zdálo se, hudba
že s rosou s nich prší, že proudem se valí
až ku skalám dálným, pak ozvěnou na zpět
o mnoho sladší a snivější přišla;
a v zápětí za ní zas' nesly se zvuky,
jež z Lechova linuly lovčího rohu,
vždy blíže a blíže; tak hlaholil stále

les hudením bratrů, a chodci se smáli,
laň bílou když poplašil vířivý třesk.

Teď vyšli však z lesa a na lukách stáli.
Na konci nivy háj šumný se šířil
a nad ním jak mohyla velká a dumná,
se týčila hora rostoucí z pláně,
a před samým hájem v objetí stromů
stál dřevěný dům, byl porostlý mechem,
byl okrouhlý, vysoký, zdobený sloupy,
a kvetoucí střemchy se tulily k němu,
a pod starou římsou již, zpuchřelou valně,
se těsnila k sobě vlaštovčí hnízda
ve dlouhých řadách, a z otvoru v střeše
kouř stoupal modrý do slunného svitu,
v němž kroužilo hejno holubů sivých.
Za ohradou dlouhou psů hluboké hlasy
se ozvaly v tichu, a stařena děla:
„Již větří nás strážci. Toť dům mého pána.“

V tom chrastilo křoví a zjevil se jinoch.
Byl podoben Čechu, ty samé měl zraky,
z nichž modravé světlo a zlaté se lilo,
však méně klidu a blouznění více
se jevilo v nich a na krásné tváři.
Lech byl to, a radostně objal jej bratr,
a mezi tím dívka kvapila k domu

by hlásila otci, že hosté se blíží.
Než ku prahu došli, zjevil se stařec
a vítal je důstojně vřelými slovy,
a zvolal na chůvu: „Jen rychle do domu
mi, stařeno, vejdi. Stůl pokrývej chvojí
a podlahu síně! Než dopekou zvěř nám,
ať medovinu přinesou chladnou
sem v nádobách krásných, pod kvetoucí střemchy.“

Tak velel Ildána stařeně dobré,
sám vedl své hosti ku kamenným křeslům
a snímal jim zbraně, a opět je vítal:
„Nechť vašemu příchodu žehnají bozi!“

Do širokých křesel usedli bratři.
Lech znaveně hlavu svou s důvěrou něžnou
na rameno položil bratru, a snivě
zrak jeho bloudil po blankytném nebi.
Čech věrně jej miloval, hlubokou láskou.
V zrak jeho blouznivý s úsměvem hleděl
a vložil mu ruku jak žehnaje na skráň.
A němou tou mluvou byl dojat Ildána,
a hlasem, v němž slza se chvěla, jim pravil:
„Dva kvetli mi synové ve vašem stáří,
však do hrobu klesli, a jedině dcera
teď, tichá Etnéa, mou starobu těší.
Jest vůlí to bohův, by rod můj již skončil,

rod, který vládl kdys mocně té zemi. . .
Nač dále by kvetl? Vždyť zahynul lid můj,
vždyť prázdná je téměř vlasť dávná Bojů,
a na nové syny své máť sirá čeká."

Tak pravil Ildána. Čech zachvěl se, zvolal:
„Kde jsme, starče dobrý? Jak zove se zem ta?
Rci, komu že vládli otcové tvoji?"

Děl stařec mu v odpověď: „Povím ti všecko.
Jsemť ze Sigovésa slavného kmene.
Ten z Gallie dálné před dávnými věky
sem lid četný přived' hrdinských Bojů.
Bez lidských obydlí zdály se lesy
tenkrát jak dnes zas, a hlučné jen byly
od rojů včel a sladkých šveholů ptáků.
Zvěř v nesmírných stádech dupala půdu,
a rybami čisté se hemžily vody.
Zde Sigovés stanul, a pánem byl země.
Když káceli lesy a stavěli města,
tu teprvé v hlubokých úkrytech dolin
se setkali s lidem plemene Slávů;
žil tiše po různých vesnicích v míru,
a zdálo se, věru, že jako ty stromy
byl v nepaměti z té vyrostl půdy,
a jako ty stromy se nebránily,
když padaly skáceny ranami seker,

tak podrobil lid ten se tiše a smutně,
když jarmo na šiji mu vítězi kladli,
a snášel a mlčel. Tak plynuly věky.

Když bohatou však se země ta stala
a zkvétati začala společnou prací
i Bojů i Slávů — tu Markomanů
lid silný a divý ji zachvátil mocí.
Co mečem jsme nabyli tak, meč zas' nám vzal.
Boj dlouhý nás zhubil, a není již Bojů,
neb zbytek jich opustil vlast svou, a sídel
jich spálených zmocnil se surový vítěz.

Však vlci ti lační, to prokleté plémě
jež lakotně loupilo, krev naši pijíc,
též zhynulo posléz! Jak mohutný vichor
smet' osud je velký, a zase jen lesy
teď bují v té zemi nad troskami měst!
A staré se plní zajisté slovo,
jež prorocky dí, že vrácena bude
ta půda zas těm, již snášeli tiše
svůj osud tak krutý, pod jarmem cizím!
Rod můj, který někdy po knížecku vládl
a pád Bojů přečkal i pád jejich katů,
ten nikdy z té vlasti se stěhovat nechtěl.
My láskou vždy lnuli k němým těm lesům,
k těm čnějícím horám, i k slávskému kmenu.

My stali se Slávy, však s podáním druidů
my památky chováme původu svého.
Ta druidická věda těší mé stáří:
hvězd jiskření zlaté mi slibuje pevně,
že dočkám se dne, kdy z východu slunce
muž přijde, bohatýr dobrý a silný,
muž, nadšený bohy, jenž slávské ty trosky
prý v mohutný celek na věky spojí,
a nového žití jiskru jim vdechne,
by kvetly a dozrály k zářící slávě!
Jest země ta určena k velikým cílům:
Jak vody z ní tekou čisté a svaté
na všechny strany, a žádná cizá
v ni neteče odnikud, právě tak světlo
kdys čisté a bílé, jas nejvyšších bohů
z ní temenit bude všem národům světa!“
Tak končil Ildána, Čech ale povstal,
a vrhl se na zem a políbil půdu,
na kterou střemcha ronila květy,
vždyť srdce mu jásavě hlásalo pravdu,
jej bozi že k velkému úkolu vedli.
A stařec se radostně lekl a tušil,
den slávy že přišel, a pozvedl Čecha
a tiskl jej k srdci v dojmutí velkém.

Tak v němé radosti stáli, když chůva
jim hlásiti přišla, že hotov jest pokrm,

že z celého okolí přichází muži,
by vítali hostě. A za chvíli přišli.
Ildána prosil, by do domu vešli,
a sám vedl bratry do přitmělé síně,
kam ze sadu střemchy vnikala vůně,
kde mírný oheň na kamenném krbu
tak útulně svítil, a otvorem nad ním
se hlubokých nebes pruh blankytný jevil.
Do širokých křesel usedli bratři
ne daleko krbu, a v širokých kruzích
kol sedali muži za tesané stoly.

Teď vstoupili nečetní sluhové domu,
a postlali podlahu vonivou chvojí,
a bílá Etnéa se sklopeným zrakem
v síň vešla tiše, a na luzné hlavě,
ku straně schýlené, nádobu nesla
ze šedé hlíny. Med pitný z ní voněl,
a děva ji sňala a podala otci.
Ten do rohův med lil, sám k bratrům pak přised';
teď zmizela dívka, a sluhové pokrm
do síně nesli, a počal kvas hlučný,
jenž potrval dlouho a zpěvem se končil.

A zatím slunce se chýlilo k horám,
a šerem začly se kmitati hvězdy,
a otvorem ve stropě do síně plály,

a ze sadu dychala střemcha tak sladce,
a s její vůní jak vidina bílá,
do síně nesla se luzná Etnéa,
a s přeslicí usedla do stínu sloupu,
a u její nohou usedla chůva,
a předla jak ona, dřív nové však louče
na oheň kladla; ten zašlehl rudě
a do výšky skákal s praskotem hlučným.

Chlad večera takto se v teplotu měnil,
tma noční pak v soumrak, ten plný byl taje
a sladkého kouzla dívčím tím zjevem
tam ve stínu sloupu; a Čech zase vzpomněl
na zvěsť onu sladkou o jeho štěstí,
o osudu zlatém, jak sedí a přede —
a bylo mu blaze. Tu pravil Ildána:
„Můj synu, když příčinu nemáš, bys tajil
své jméno, svou vlasť a cíle své pouti,
pak mluv, my naslouchat pozorně budem.“

Čech sladkého snění setřásl kouzlo
a v odpověď pravil: „Velebný starče,
vše sdělit chci tobě, kým jsem, kde má vlasť.
Já svěřiti chci ti, kam bozi mne pudí,
a jaký můj úkol, a jaký můj cíl.“

Blíž k starci pak přitáhl těžké své křeslo
a v nastalém tichu tak mluvit se jal:

II.

„Jest širý ten prostor, v němž Tatry se níží
a vlnité hrby své s planinou pojí,
jest rovina celá, jež odtamtud na jih
i k východu slunce se v dálavu ztrácí,
tak nesmírným porostlá lípovím lesem,
že se štítů Tater se podobá moři
bez konce a břehu, v němž lučiny velké,
jak ostrovy v slunečním jasu se třpytí.

Síť stříbrných řek a potoků bystrých
kraj bohatě vlaží. Když zavítá vesna,
když sněhem svých květů se lípové háje
jak nevěsty věnčí, pak vůně tak silná
ze stromů i z travin až k nebesům stoupá,
že omráčí lidi, a dechu jim béře.

Včel nesmírné roje jak oblaka bloudí
tam v zeleném šeru, a medu tak hojně

se nalezá tam, že u věčném kvasu
lid slávský tam žije. A sladká jak strdí
je mluva jich měkká a píseň jich luzná,
a sladký jak strdí je celý jich život.
Bez trudu lehce plynou jim dnové,
a bohatství samo, jak mohutná řeka,
se lije jim v zem, neb na všechny strany
— jak pod krytem temných, vlhkých tvých lesů —
tam cesty se vinou, bílé a dlouhé
v šer kvetoucích lip, a ve dne i v noci
po nich dav cizích hostů se rojí,
kupců to čilých, již vyváží v dálí
vosk bílý, med zlatý a tkaniny pestré,
jež dívky tam robí; pak kožichy vzácné,
jež skytají zvířata divoká v horách,
pak koně, již v stádech se lukami honí,
a stříbro, jež Tatry v svém chovají klíně.
A kupci, ti cizí, vždy vítaní hosté,
na vzájem zas zlato- i stříbrohlav nosí
do lípových hájů, do bílých domů,
a zbraně a šperky a kamení drahé,
ba jantar až od hranic nejzazších země.

Věz, v kraji tom krásném, žehnaném, žírném
žil bohatý kupec z plemene Keltů.
Bylť udatným mužem, po moři a suchu
byl putoval; v zemích, kde mizí i světlo,

se stvůrami bájnými o život rval se,
kly stříbrné — vzácný lup — trhal jim z tlamy,
nic nedbaje soptění ohnivých slin!
Ba, hořících hor bylť plameny prošel!
A nesmírné poklady ovocem byly
všech trudů a cest. Však v stáří žil tiše,
a pokladem největším byla mu dcera,
tak luzná jak zora, a bílá jak luna,
když váhavě vyjde v soumraku prvním,
při loudavém loučení letního dne.

Květ pozdního věku byla Labára,
dceř matky, jež neznáma zemřela v dálí.
Lid bájil, že z plemene byla prý bohů,
a hvězdným svým kouzlem vděk dceřin tak svědčil.
Když otec jí zemřel, když tesknila v domě
tak sirá a smutná, tu nezvyklá touha
se zmocnila dívky: Ty kraje a země,
ty různé a divné, o kterých otec
tak mnoho byl mluvil za večerů dlouhých,
ty uvidět dychtila neskrotnou mocí.

Po horách a dolech se toulati, vidět
vždy nové zas kraje a mravy vždy nové,
to snem její duše převábným se stalo,
a sebrala věrné, již sloužili otci,
na koně kázala bohaté zboží,

na dobré nakládat, sama na oře,
na bílého sedla, za krásného rána,
a vyjela v cizinu, cizí co host.

Říš Markomanů, ta někdy tak slavná,
ji vábila nejdřív, neb velká a divná
tam dobrodružství byltˇ podstoupil otec,
a tušila dívka, že domov tam matčin.

Po dlouhé a bludné posléze pouti
tam přišla, však v šerých a posupných lesích
dav loupežníků ji napadl divý,
na poklady vrh' se, a pustil se v boj.

Labára na pomoc volala bohy,
a oni jí spásu poslali rychlou.
Neb z nedaleké, stalo se, že vísky,
— v níž tiše lid žil slovanského kmene —
se toho dne bral Bohomysl statný,
syn Bořitův, jenž kovati znal meče,
tak břitké, dobré, že byl proslaveným
po celém kraji širém markomanském.
Syn Bořitův a dobří jeho druzi
teď na pomoc se řítili do boje
a brzy zvítězili. Bohomysl,
rek juný, krásný jako blahé jitro,
Labáru veď do tiché rodné vísky

v dům svého otce. Zotavila dívka
se u krbu, a drahým byl jí brzy
ten tichý dům, jenž tulný jako hnízdo
u prostřed šedých skal nad lesem seděl,
ten tichý dům, v němž oheň neshasínal,
v němž starý otec moudrá slova mluvil,
v němž Charpa sinooká, jeho dcera,
tak sladce zpívala jak slavík v lese,
v němž Bohomysl silnou rukou pádnou
své meče koval, třpytné jako blesky,
a při tom zamyšleně na Labáru
se díval okem hlubokým jak řeka.

A Bohomysl miloval Labáru,
však řící nedoveď', co v silném srdci
mu bušilo jak on na kovadlinu,
až jednou večer sinooká Charpa,
ta mladá jeho sestra, pouhé děcko,
v své prostotě, tak oslovila hosta:
„Ty zajisté že čáry znáš a kouzla!
Neb od té doby, co jsi v dům náš vešla,
můj velký bratr, Bohomysl dobrý,
jest jako němý, beze duše zdá se!
Když celuji ho, o tom ani neví,
když květiny mu nesu, nevšímá si,
na tebe jenom stále, stále hledí.
Ty vzala jsi mu duši, lapila's ji,

jak motýly já chytám na pasece.
Ó, vrať mu ji, ať je zas, jako býval.“
Tak nerozumné děcko štěbetalo,
a Bohomysl sklopil tiše zraky.
Labára děla: „Vzala jsem ti duši?“
A s úsměvem, když mlčel rozpačitě,
pak dodala: „Nuž vezmi svou i moji,
neb zdá se mi, že rozloučit je nelze.“

A velká byla radost v tichém domě,
však brzy tekly slzy, Bohomysl
se rozhodl, že do ženiny vlasti
se odstěhuje, toužila tam nazpět,
jí smutno bylo na severu v lesích.
A Bořita tak pravil svému synu:
„Jdi tam, mé dítě, kam tě srdce pudí.
Tvůj bratr Kolan na zimu se vrátí
z hor vysokých, kde drahé rudy hledá,
on se mnou bude, nebude nám smutno.
Však sinooká Charpa naříkala:
„Pod mohylou spí drahá máti moje,
a otec nevrlým jest ve svém stáří,
nad život dražší byl mi Bohomysl!
Když odejde jak slunce za pohoří,
tu sladké světlo duší mojí shasne.
Ó lépe věru by mi v hrobě bylo!“
Tak plakala a prosila Labáru:

„O vezmi mne, ty sestro moje milá,
ó vezmi mne do nové vaší vlasti!
Chci sloužit ti, a pokornou chci býti.“
Labára děla: „Budiž vůle tvoje,“
a Bohomysl objal mladou sestru.

Tak tedy šli a loučili se s otcem,
a Bohomysl se slzami v očích
té poctivé a staré žehnal hlavě,
jež nad ním byla bděla ve dnech dětství,
a žehnal stolu z lipového dříví,
na kterém dary bohů ležívaly,
ty dary, které udržují život.
Pak s krbu oheň vzal, a do nádoby
jej kladl s modlitbou, by dobrý osud
za nimi šel do cizích, dálných vlastí.
A sinooká Charpa nachytala
po lesích drozdů, slavíků a kosů,
by sladké písně s nimi putovaly.

Tak tedy šli, a mnohý z druhů dávných
se Bohomyslu přidal z lásky věrné,
a byla četa jejich takto valná,
a dlouhá cesta veselá jim byla.

A dorazili do lipových hájů,
do strdí tekoucích, do vonných, květných,

kde zpěvy, hudba a bez konce plesy
od bílého rána do hvězdnaté noci
se střídaly věčně. —
Tam dála se změna
sic tichá, však hluboká ve srdcích mužů
těch prostých a vážných, již v severních lesích
jak na skalách duby vznik byli vzali.

Stesk němý a těžký jak zmije jim v srdcích
se uhnízdil, ryl tam a hlodal tam stále,
Však nejvíce ze všech trpěl Bohomysl,
neb s úžasem viděl, Labára že krásná
již nelnula k němu tak vřele jak jindy,
že dřívější láska jí prchala z duše,
jak sen který snila tam v severních lesích,
tam v tulném tom domě, v tom vlaštovčím hnízdě,
kde meče své koval, a plameny dmýchal.
A se smutkem viděl, že Charpa jak ptáče
ve kleci chýlila truchlivě hlavu,
že vadla jak květina v nerodné půdě,
a úžas ho pojal, když z ramena síla
se prchat mu zdála v tom zženstilém davu,
jenž nechápal velikost rekovných činů.
A rozhorlen jednou tak pravil své ženě:
„Ty věčné zde kvasy, to křepčení věčné
by slušelo dětem, nehodno jest mužů!“
A ona mu pravila s úsměvem chladným:

„Tvá mysl jest tvrdá jak rodné tvé skály,
tvůj spůsob tak drsný, jak v horách tvých vichor!
My děti jsme slunce a modra a vůně.
Já děsím se mlh tvých a posupných mraků!“

To krutě ho bolelo ve hloubi duše,
však klidným se zdál, když promluvil takto:
„Já odsud až na Tater úpatí půjdu,
tam vystavím hrad si v charvátské zemi,
ten bude kdys ochranou lidu snad tvému,
až hrabivý soused mu přeruší kvasy
a plesavé písně! Chceš odejít se mnou?
Jsi volná, když láska tě nepojí ke mně.“
Tu žena se vzpřímila, hrdá a krásná:

„Jdu s tebou, neb k tobě víže mne vděčnost
a syn, který modré má Charpiny zraky,
a čelo tvé čisté, a snivý tvůj úsměv.“

Tak pravíc, mu vrátila sladké zas blaho,
a sebrali lid svůj, a do Tater táhli,
do charvátské země, a brzy hrad Psáry
nad potokem prudkým se budoval hrdě,
z pňů stoletých dubů a z balvánů šedých.
A kolem se černaly nejtmavší lesy,
a nad nimi do modra strměly hory,
přes vrcholky jejichž se oblaka hnaly.

A uvnitř na krbu plál posvátný oheň,
syn toho ohně, jejž z rodného kraje
si bohatýr přinesl do nové vlasti.

A Charpa zas' našla na úpatí horstva
hlas slavíčí svůj, a nejsladší zpěvy,
a rostla jak bříza u průhledné vody,
a luznější každým zdála se jitrem.

Však v očích jí hořelo podivné světlo,
sny věštecké začaly kmitat jí v duši,
a jejími ústy mluvili bozi. —

Čas plynul a Bohomysl byl šťasten.
Dva syny již měl a krásou vždy větší
mu zářila žena. A moc jeho rostla.
Lid chrabrý si vystavěl pod hradem chaty,
za pána ho volil, za vůdce a soudce.
Tu přikvačil osud, a zašla mu hvězda.

Když s hradeb svých jednou do kraje se díval,
prach v kotoučích hustých se k oblakům vznášel,
lesk zbraní z něj šlehal, a zrazoval dupot,
prach mnoho že zastíral cválavých koňů.

Z chat spěchali muži a s podivem zřeli
na neznámou četu, jež k hradu se hnala,

meč každý svůj chopil, a s ženami děti
v hrad prchaly, plachých jak holubů tlupa.

Teď stanula četa a jediný jezdec
pod samé hradby se přiblížil tryskem,
na bílém svém oři bohatýr seděl,
klid hluboký hleděl z jasných mu zraků,
a místo zbroje na rameně každém
měl pachole smavé, věnčené květy,
a zvučným teď hlasem na Bohomysla
tak zvolal vzhůru: „Ty drahý můj bratře,
jsemť Kolan, a hle, to jsou synové moji!
Já po tobě toužil a po tobě tesknil!
Pod mohylou spí již předrahý náš otec,
a všechnu svou lásku já tobě teď nesu.
Ó otevři brány mně hradu i srdce!“

A bouřila radost v den osudný v Psárech,
a netušil nikdo, že zkáza a zrada
do hradu vjížděly s Kolanem rekem.
Labára ho vítala s hlubokým vzdechem,
zrak její se ztemnil, a líc její zbledla;
to nikdo však neviděl, jediná Charpa
s ní zároveň zbledla, a vítala bratra
bez úsměvu, chladně, a třesoucím retem
tak šeptala tiše: „Mně zdá se, že běda,
sup jako lačný, nám nad domem krouží,

již níží se z oblak, na střeše již sedí.“
Tak šeptala, třásla se, bez dechu padla,
jak mrtvola ležela po tři dni dlouhé.
Ples proto neustal. Byli tak šťastni,
že zase se našli, ti bratrové rodní,
a Bohomysl radil Kolanovi,
pod horami by proti jeho hradu,
hrad postavil svůj; slíbil pomáhat mu
při pilném díle s veškerým svým lidem.
A brzy vyrostl naproti Psárům,
hrad nový, jejž Krapinou nazvali bratři,
dle domu, jenž ve staré vlasti teď puchřel
tak osiřen, opuštěn ve vlhkých lesích. . .
A vládl klid a sladký soulad v hradech.

Klid vládl všude, v dvou jen srdcích nebyl,
v dvou srdcích, které plamen zhoubný zžíral,
neb bratra svého chotě milovala
Labára divoce, tak žhavě, kletě,
že v temné víry děsící až vášně,
jej strhla posléz, ač byl dlouho válčil
sám s sebou, než tak černou zradu spáchal.
On děsil se jí na počátku, prchal
před žíznivými zraky, sršícími,
na dlouhé lovy prchal v dálné hory, —
moc nesmírná jej vždy však nazpět táhla.
Vždyť duše její, když byl v temných lesích,

jej mátohou tam hledávala, přízrak
jak hvězda luzný, nad smrt příšernější.
Les černý, němý, její zaklínání,
když luna byla jasná, často slyšel,
a Kolan omámen, jak její krásou,
tak nesvatými omamen byl čary,
až, plachá zvěř jak v osidla se lapí,
kles' v její náruč posléz, třikrát kletou!
A dlouho skrytě vilnou rozkoš pili,
než bělmo Bohomyslu s očí spadlo.
Tu stáli bratři proti sobě němi
a krvavě jim vražda v zracích plála.

Šli beze slova, příznakové bledí,
do nejhustšího lesa, v jehož hloubí
se nikdy pablesk slunce ani luny
byl neprodral, kde vlků pouze oči
se jiskřívaly v dlouhých zimních nocích,
a v letě na bažinách bludná světla
rej příšerný tam prováděla němý.

Tam bojovali rodní bratři krutě,
a neslyšeli, sděšeně jak stromy
nad nimi lkali, vidouce tu hrůzu,
tam bojovali rodní bratři krutě,
a každý hledal duši soka v hrudi,
by vyplašil ji, áby lesem pustým,

pták bez pokoje svatého a klidu,
se s pláčem hnala odc stromu k stromu,
nad nepohřbeným tělem žalující.
Tam bojovali oba rodní bratří,
a život každý soku shasnout práhl,
ten život, který jedna byla matka
jim oběma, je milující, dala.
Tam bojovali oba rodní bratři,
a neslyšeli, velkým, hrozným hlasem
jak sestra jejich, sinooká Charpa,
na bohy hluché k nebi žalovala.
Neb za nima do lesa byla spěla,
když viděla je v záští prchat z hradu,
a stála teď a viděla je zuřit,
a bozi krutě v kámen proměnili
jí nohy její, nemohla se vrhnout
tam mezi bojující. K nebi vyla,
jak vlčice, a proklínala osud,
a proklínala Kolana, jenž mlatem
na hlavu Bohomyslu mířil stále.
Však pod nohama půda povolila
a Kolan kles' — jej porazili bozi.
Mlat Bohomyslův rozkrušil mu prsa. . .

Teď bylo náhle ticho v pustém lese,
a Bohomyslu zježily se vlasy,
dech vázl v hrdle, náhlý pláč ho dušil,

a vida, krev jak z úst se lila bratru,
sám sebe proklínat se jal co vraha,
a těmi slovy trest sám sobě určil:
„Můj bratře, přísahám, že nikdy více
v dům nevkročím svůj, neuvidím děti
své drahé, na něž černá krev tvá padá.
Ne, bez krbu a klidu bloudit budu,
až smrt mne milosrdně bolů zbaví!!“

Tak žaloval, a klesl vedle bratra
a zakryl tvář, a štkal a rval si vlasy.
Tu cítil náhle ruku něžnou, měkkou
na hlavě své, a slzy na svých rukou,
a vzhleď, a sinooká Charpa stála
před ním a pravila mu tiše, sladce:

„Pojď, Bohomysle, s tebou bloudit budu
po šírém světě, když tvůj chce to osud!
Až do mohyly někdy uložím tě,
pak sednu k ní, a žalem zemru brzy.
Tam za hrobem tě dohoní má duše,
a opět, Bohomysle, budem spolu!“

Tak šeptala a za ruku jej jala,
a od míst děsu váhavého táhla,
hloub směrem k horám, truchlivá a bledá.
Když kroky jejich v dálí ztrácely se,

šum stromů jen když smutně nad mrtvolou
zněl jako nářek matky oloupené,
jež usíná, svým omámena bolem,
tu zašustilo křoví; bledá, velká,
jak přízrak, náhle vyrušený z hrobu,
Labára v šeru chmurném zjevila se.
I ona, tušíc, co se mezi bratry dálo,
za nimi přišla do tmavého lesa,
boj viděla a Kolanův pád hrozný,
i slova chotě byla zaslyšela.
Teď vedle mrtvoly se na zem vrhla,
však beze slzy. Usušila vlasy
krev linoucí se od zející rány,
pak horoucími polibky jej kryla,
a hlavu svou na prsa jeho kladouc,
tak pravila mu: „Kolane, ty drahý,
já s tebou šla bych do mrákoty stínů,
ty byls mi vším, ty byls mi víc než bozi,
víc byl jsi mi, než jsou mi děti moje.
Já proklínám je, jeho jsou to děti!
Já šla bych za tebou, však pomsta volá!“

Tak pravila a vzpřímila se prudce,
a hleděla do šera, kde byl zmizel
ten, který Kolana byl mlatem zkrušil,
a zašeptala: „Nikdy více, vrahu,

že pod svůj krov již nevkročíš? Ty bloude,
snad myslíš, mé že unikneš tak pomstě?
Ty přijdeš pod ten krov, kde osud číhá
tvůj temný, věř. Já vím, jak přinutím tě!“
A strhla závoj prudce stříbrotkaný,
a vyhledala v temné, vlhké hlíně,
kde noha Bohomysla stopu vryla.
Tu stopu mečem Kolanovým rychle
si do závoje vrhla, spěchala pak
v hrad manželův, a krátce rozkaz dala:
„Hned přiveďte mi oře mého chotě.“
Když stalo se, na hřívu přivázala
mu závoj svůj, v němž skryta byla stopa,
a kázala, by bez ustání koně
do kola hnali kolem psárských hradeb,
až zkáže jim, že ustat dovoleno.

Tak věděla, že čárem kroky zmámí,
že kruhem užším vždy a užším stále
tam v lesích Bohomysl bloudit bude,
až jako ve snu, nevědomky vkročí
do svého hradu, kam jej kouzlo táhlo.
A vešla do komnaty, bledá, krásná,
a za dveře se hrdě postavila,
a rukou, která ani nechvěla se,
zbraň třímala, a sloky zaklínací
od úst jí plynuly, a trpělivě

se dívala, jak slunce zapadalo,
jak tma se z lesů plížila, jak hvězdy
na nebi vycházely, bledé, chvějné;
a posléz kroky jeho ozvaly se,
a blížil se, s očima zavřenýma,
všel do komnaty, s licí pláčem vlhkou;
tu vzplály zraky její vlčím záštím,
a proklála mu srdce jedním rázem
ze zadu, podle, zuřivě a sketsky.
Pad' těžce k zemi, zasténal a zemřel,
a ona nad ním stála s hrdým smíchem;
tu bílým stínem Charpa v pokoj vklouzla,
a uviděla bratra svého v krvi,
a na Labáru šíleně se vrhla.
Labára však jí přivázala vlasy
ku sloupu, ruce její poutem jala,
a pravila: „Slyš, Charpo sinooká,
ty, kterou nenávidím, neboť povždy
ty stranila's mu, tomu proklatému,
slyš poslední má slova. Zanechám ti
ty jeho děti, které těžká kletba
vždy stíhat bude — tak jak jejich děti.
To celé plémě ať se jako vlci,
jak psi a divé šelmy temných lesů,
po věky dáví. Bratrovražda budiž
jim zákonem, a láska cizou bájí.
Já odcházím, na bludnou beru cestu

bol o Kolana s sebou, svého milce,
a útěchu, že kletba moje těžká
tvé celé plémě časem v zhoubu vrhne!“

Tak zvolala a Psáry zanechala
ve smutku nejhlubším; a na Krapinu
u prostřed noci přišla, bledý přízrak,
a k ženě vešla někdy Kolanově
a klidně děla: „Kolan mým byl milcem.
Tam v pustém lese za to zabit leží,
krev jeho lpí na rukou mého chotě,
však téhož krev již zaplatila vraždu.
Jdi do lesa a pohřbi svého muže!“

Tak děla krátce, zmizela pak na vždy.
A druhý den před branou obou hradů
kouř z hranic ohromných se k nebi nesl;
to těla spalovali obou bratrů.
Dvě mohyly pak velké nasypali,
ty proti sobě čněly jak ty hrady,
jež chmuřily se celý měsíc v smutku.
A bylo ticho dusné v obou domech,
však Psáry hrozným někdy smíchem zněly:
to šíleným se chechtem Charpa smála.

Když Bohomysl v krvi ležel černé,
a ona k sloupu vlasy přivázána

po celou noc na bledou tvář mu zřela,
když bílé hvězdy na rty svítily mu,
rty, které skřivil smrti hrozný zápas,
tu rozum její kaliti se počal,
rty skřivila též jako Bohomysl,
a smála se, že bolem umírala.
A když ji našli, jako kámen byla.
Tak zůstala, jen ob čas zasmála se.
A kdo ji slyšel, krev mu v žilách stydla.

Když měsíc minul, náhle vzpřímila se,
kol hleděla jak ze sna probuzena,
pak vzchopila se, rychle jako jelen,
do lesu utekla se, aby více
se nevrátila do Psár, v sídlo bratra.
A za nedlouho po odchodu jejím
žár nenávisti vzplanul, k nebi šlehal,
by více neleh' v popel zapomnění.
Dvě pokolení v stálém boji rostla,
a vraždy každým rokem páchaly se;
vždy děti Bohomysla proklínaly
den, v který Kolan na Psáry byl přijel,
a Kolanovy děti Bohomysla
co vraha ukrutného v záští měly,
a pomstu přísahaly dětem jeho.
A z dětí muži byli, jich zas děti
tu nenávisť co dědictví své brali,

a nikdo nebyl, kdo by smíru slovo
jim chvějným hlasem v mladé duše vdechl.

Jen Charpa někdy v lunojasných nocích
z hor přišla v prvních letech jako vidmo,
a s pláčem k smíru radila a lásce,
od hradu putujíc k druhému hradu.
Však zamykali tvrdě přední dvéře,
neb jako mátohy se Charpy báli,
jim sladké její slovo cize znělo.
A řídčeji, vždy řídčej' přicházela
z hor, z úkrytu, jejž nikdo nevypátral,
a znaky stáří jevily se na ní,
jak mléko bílé byly vlasy její,
a s těží jen o holi chodívala,
pak stínem pouze zdála se, a posléz'
již nezřelo jí žádné lidské oko,
a říkali, že Charpa nejspíš mrtva.
Labára zajisté též mrtva byla,
neb přízrak její v nocích bouřných jezdil
na bílém oři, přeskakoval štíty
hor nejvyšších, a stopa klikatěla
se ohnivá za ořem jejím mraky . . . .
Nuž věz, Ildáno, že jsem z pokolení,
já Bohomysla, a že Čechem sluju,
Labára pramáť moje, Charpa sestra
je mého děda, skoleného v Psárech . . .

Ach, temných těch dějů krvavá paměť
mé tížila mládí, mou smutila duši,
zrad spáchaných hrůza mne děsila ve snu,
však sděděné záští si najíti cestu
do mého srdce nemohlo nikdy!
Co dítě již o smíru blouznil jsem stále,
a noc jedna slavná v mé paměti žije,
noc tajemná, jasná, vlahá a vonná,
jež myšlénkám směr dala určitý, pevný.
Já děckem byl tenkrát. Usnul jsem v sadě
pod hradbami v Psárech, kde voněly střemchy.

Tu pojednou slza na čelo mé padla
tak vřelá, že zbuzen jsem otevřel oči.
Nad hlavu mou bledá se chýlila žena,
stín jako světlý, a zrak měla čárný,
tak siný a jasný jak kvetoucí len,
a z úst její sladce se linula mluva,
když takto mi šeptala s povzdechem mnohým:
„Tvář tvého děda, ó předrahé dítě,
tvář Bohomysla dali ti bozi!
On v tobě žije, můj zrazený bratr!
čtu na tvém čele, co četla jsem v hvězdách:
Ty's ten, jehož příchod mi slíbili bozi!“

Já chvějícím retem v odpověď zvolal:
„O velebný stíne, kdo jsi a co žádáš?“

A ona na to se mluviti jala:
„Jsemť Charpa, o které tak mnoho jsi slyšel.
Já žiju a nezemru dříve, než úkol
ti naznačím, který kdys konat ti bude.
Na štítu hory mne orlice živí,
tu pro tebe pošlu, až vzejde ta doba,
na kterou čekám. Víc říci dnes nechci.
To jedno však slovo do hloubi vlož duše:
Krev prolívat chraň se v tom bratrském boji,
jenž zuří tak dlouho již mezi vámi!“
Tak šeptala Charpa, věštkyně míru,
a zmizela v soumraku kvetoucích střemch.
Snem zdálo se všecko, já věřil však pevně,
a hluboko v duši já její slovo
co posvátné svěření choval a kryl.

Čím více jsem mužem se stával, tím jasněj’
já posvátný zápal chápal té ženy,
jež v oblacích žila a přece o lásce,
tam dole v tom prachu u její nohou,
sen snila stále, přes útrapy všechny!
Já sliboval bohům přísahou velkou,
že příbuznou krví nestřísním zbraň svou,
a slib ten jsem splnil, ač snášet mi bylo
tak trpkého mnoho. Však pomlčím o tom.

Když otec můj zemřel, já rodiny hlavou,
ač mlád ještě, stal se, a dojat mým bolem,

lid slíbil mi lásku u mohyly jeho,
a tvrdými slovy Krapině hrozil.
Tu poprvé sladkosť já smíru jim líčil,
a nadšení bozi mi do duše vdechli
tak velké, že schvátil jsem veškeren lid,
a bratr můj, Lech, mi na prsa klesl,
a prosil, bych poslem jej v Krapinu vyslal.

Tam o smíru mluvil jim tklivým tak slovem,
že slzy jim vylákal ze zraků mužných,
pak na pláň je zval, jež se zeleně šíří
kol strmících mohyl neblahých bratrů.
Tam potomci jejich smír přísahat měli,
a nepamět věčnou všech spáchaných křivd.

Den slavný se blížil, den kýžený dlouho;
již předvečer jeho stín nivami šířil,
a rozechvěn v síni já šeřivé seděl
a zpomínal Charpy, a slov její temných
v té slavné a tajemné před lety noci.

Tu ozval se pojednou šum jako křídel
a v okně, hle, seděla orlice bílá,
ta hleděla na mne tak rozumným okem,
jak mluvit by chtěla, pak chystala k letu
své perutě sněžné, a povlovně ke mně
zpět hleděla v síň, jak zvát by mne chtěla,

bych sledoval za ní. Tu pamětí bleskla
mi Charpina slova, že orlici pošle,
až nadejde doba, a spěchal jsem za ní.
A stoupal jsem vzhůru do samot horských,
kam vedl mne pták, a pode mnou tměly
se doliny, lesy, a nade mnou nebe
se hvězdami krylo, a bylo mi slavno.
Mně zdálo se, v samou že v tvář hledím bohům.
Duch jejich velký, vždy nevidný v davu,
se v tichu tom hlubokém zjevil mi svatém.
Já ohromnou mluvu němoty chápal.
Co kámen svou tíží, co hvězda svým leskem,
co hora svým strměním hlásá, já chápal,
a ovanut duchem, já tušil, že noc ta
taj veliký zajisté v klíně svém chová.

Skal vysoká stěna teď v cestě mi stála,
a nebylo ústupu. Hleděl jsem kolem,
tu z veliké výšky já slyšel své jmeno
v noc volat tichou. Já překvapen vzhlédl.
Na čeřeně skály, na kamenném stolci,
hvězd oblita paprsky, seděla Charpa,
a nad její hlavou se orlice nesla.
Bez hnutí seděla mrtvý jak kámen
a zírala k nebi. Já po stupních, vrytých
do skály deštěm a jarními proudy,
se na čeřen dostal, a hleděl teď z blízka

na velebný zjev. Mne pojala hrůza,
ta posvátná hrůza, jež vychází z bohů.
V tom zraku se hloubala bezedna tajů,
a s čela, jež vroubily bílé jí vlasy
až na zem se proudící, linulo světlo
tak čisté jak hvězdy, a nade vše tklivý
byl úsměv kol retů, jenž přestálé boje
a bolesti hlásal a vítězný klid.

Bez hnutí seděla mrtvý jak kámen.
Já k nohoum jí klesl a zašeptal: „Charpo!“
Tu pohnula sebou. To příšerné bylo,
jako když mrtvola pozvedne ruku.

Zář očí však sladká mi vnikala v duši,
a srdce mi tálo, já tulil se k Charpě,
a ona mi polibek na čelo vdechla
a pravila tiše: „Buď vítán mi, dítě.“

A vzdušnou svou rukou mi hladila vlasy
jak malému děcku, a mladou se zdála
s tím siným a jasným a blouznivým zrakem,
a hlas její snivý jak šelest je stromů,
rost' brzy jak vánek, jak vánek zas zmíral,
když takto mi mluvila s mnohými vzdechy:

„Ty slyšel jsi, Čechu, že zbavena smyslů
já prchala z domu, jejž třísnila krev.
Ó nemysli proto, že šílenství mluví
z úst mých snad tobě! Já nádobou bohů
a svaté jich vůle se stala, v mých prsou
vře jejich věštba, dlí věčný jich duch.
Vždyť duše jest podobna studánce v lese,
již skalili svévolně divocí běsi:
rmut rouhavě míchají v průhlednost vody;
pak bičují neblahou, pěna až kryje
dřív jasnou jí tvář. A s potupným smíchem
'sléz v doupata běží. Však studánka volně
se tiší a tiší, a pěna se ztrácí,
rmut padá na dno, a průhledná zase,
víc ještě než dříve, svým stříbrným zrakem
se do nebes dívá . . . Tak nesmírná bolesť
mne schvátila divě, a vášeň mne štvala
pes jako lovčí, však z ran mého srdce
rmut záští a zloby vykrápal volně,
a zjasněna duše pak zřela v tvář bohů
tak dlouho, až klid jejich byt svůj v ní vzal."

A pozvedla hlavu a hleděla k hvězdám,
a mlčela chvíli, pak pravila dále:
„Boj nebyl snadný, já trpěla dlouho,
já nemohla odpustit vraždu Lábaře.
Stín toho záští mi přístupu bránil

do kruhu věčného čistého světla.
Tu stalo se jednou, že úkrytu v skalách,
před vedrem dne, já hledala v jámě,
jež úzká a hlubá mi v ústrety zela.

Jak na dně tam dřímám — pojednou hlasem
tím ze sna se zbouzím, jejž proklínat stále
se rozkoší zdálo! Hlas byl to Labářin!
Já pohledla vzhůru, tam klečela bledá
ve svitu slunce na pokraji jámy,
a chvějnýma rtoma, mne nevidouc v stínu,
tak volala v propasť temnou a vlhkou:

„Slyš země ty syrá, ty tvorů všech matko,
na tvoje ňadra z dcer jedna tvých klesá
pod břemenem vin svých, je kletá, je bídná,
a v úzkostech, země, o soustrast tvou žebrá!
Ty mrtvé prý vrháš ze svého lůna,
když prokletí hadem k nim v klín tvůj se plouží,
za prolitou krev když unikli trestu.
Ó ustrň se nade mnou, syrá ty země!
Zpět chtěla jsem na svých zločinů místo,
mír zjednati štvané, zbouřené duši —
však bílá smrt mne z hor těch pustit nechce,
tu stojí, hle, a dýchá na mne hrůzu!
Nuž svěřím se ti, matko, syrá země,
se vším se svěřím tobě jasnou pravdou,

ty přijmi však mne klidně pak v své lůno
a nevyvrhni vlkům mne a šelmám!“

A hlouběj’ v jámu schýlila se na to,
a velkým hlasem svěřila vše zemi:
svůj zločin, zradu svou a kouzla tajná,
vše myšlení, a prokletou svou lásku, —
a dutě jáma ozvěnou mi v uši
vše do podrobna jako hromem hřměla,
a tisíc hadů hlodalo mi srdce,
já zatínala zuby, abych kletbu
v tvář neřvala jí jekem divé šelmy,
již lovec, chytiv v doupěti ji vlastním,
do smrti trýzní nesčetnými body!
Boj hrozný byl to, krutý, víc než lidský,
však bozi přispěli mi, bouře tichla:
já neryla víc nehty v tvrdost skály,
já zuby více nevtínala v rety,
já plakala jen v útrpnosti nad ní,
já prominula jmenem svého bratra,
a vzlyky moje, hlásající lásku
a slitování, vzhůru k ní se nesly,
a ona mníc, že země, dobrá máti,
tak nad ní pláče, štěstím zazářila, —
a uhodla, vždyť slitování z bohů
nám v srdce plyne, tak jak září slunce
ze zraků nám, a žádné vlastní světlo! —

Já plakala a na pokraji jámy
Labára bledla, zajisté že hrůzu
smrt dýchala zas na ni . . . Klonila se
teď mlčky v jámy hloub, vždy víc a více,
já varujíc ji chtěla okřiknouti,
v tom povolila měkká, vlhká hlína —
Labára spadla. S roztříštěnou lebkou
u nohou ležela mi. Hrůzou jata
já viděla ji v kalužině krve —
tak jako druhdy svého Bohomysla.
Však stopy záští nebylo už ve mně.
Já v jámě hrob jí vykopala pracně
jen rukama, a natrhala květů
a ustlala jí vonně. . . . Přivalila
jsem těžké kameny pak na hrob její,
by tělo nerušeně v klidu spalo. . . :
Kéž duši její bozi klid též dali!" —

Tak Charpa končila a slzy tekly
nám hojně oběma, a v tiché noci
té vlahé a snivé, a tak plné míru,
z úst Charpiných teď uslyšel jsem celou
zvěsť, onu smutnou, o všem, co se dálo
za časů prarodičů v rodě mém.
Vše nyní jasné teprve mi bylo,
co posud matně z podání jsem věděl.
A Charpa vše když byla vylíčila,

v tůň hlubokou svých snů se ponořila,
a bylo ticho, orlice jen tloukla
svou bílou perutí, a ob čas vytí
kdes vlků daleko se ozývalo.
A nebe kmitalo, a někdy hvězda,
po zemi nyjíc, vytrhla se sestrám,
a spadla, s haluze jak květ když sprší.
A Charpa mlčela... Pojednou střásla
však podivnou dřímotu, zvolajíc tak:
„Proč přišel jsi? Co hledáš v pustých skalách?
Já neznám tě!“

A hleděla tak tvrdě
jak skalní stolec, na němž vzpřímila se.
Duch ale velký ovanul mne náhle,
a mocným hlasem nadšen tak jsem zvolal:

„Pro věštbu bohů jdu si k tobě, vědmo,
a jejich jmenem velím, vyřkni ji!
V mé duši vře to, vím, že úkol čeká
na rámě moje které silou kypí,
na srdce, které nadšením mi hoří!
Jsemť vyvolen! Ty pověz k čemu, Charpo!
Z dnů dětství svého toužím, nyju, teskním
po dalné zemi, kterou znám jen ze snů,
po zemi, z které vyšel Bohomysl!
Mluv, uhodl jsem skrytou vůli bohů?“

A Charpa s jásotem mne k sobě tiskla
a vzkřikla, až se ohlas v skalách budil . .
„Ty uhodls! Tys vyvolen! Ty půjdeš,
ty půjdeš tam, kde bratr můj měl zůstat!
Ty učiníš, o čem on snít jen doved',
když bušil kladivem, když meče koval!
Sny svoje někdy skládal v divé písně
o okovech, jež lámat povinností,
a písně jeho jako rudé jiskry
na dno mé duše sypaly se! Skrytě
tam doutnat nepřestaly, hřát a svítit!
On vyvolen byl — nekonal však úkol,
když sladký úsměv krásné ženy zastřel
zrak jeho jasný. Ženou tou on padl.
Však v tobě žije Bohomysl opět,
ty dokonáš, co vloženo mu bylo!"

Já třásl se, však ona prudce vstala.
My vzhlédli k nebi. Záplava tam bílá
se z hloubi jeho celou šíří lila.
A Charpa pravila: „Hle, přišla doba!"
Prst na ret vložila a pak mi kývla,
bych za ní šel. Já poslechl jak dítě.
Krok její pevný byl až ku podivu.
Na štít mne vedla vyšší ještě hory,
a odtamtud my celé nebe zřeli,
jak věčně zem objímá nekonečnou

Dech tajil se mi v prsou, neboť — zázrak! —
já hvězdu uviděl teď novou hořet,
jež nikdy před tím nebyla tam vzešla.
Na sklonu západním ohromná stála,
zář mátožná z ní dlouhým chvostem plála,
a hvězdy ostatní se strachem chvěly,
proud bílý onen když je směrem zasáh'.
A Charpa vidouc ji, začala zpívat
tak podivně, tak drsně, sladce zase,
až úzko bylo mi, a poznenáhlu
duch zmocnil se jí zcela věštných bohů,
tvář kamenná byla a z plamenů oči,
z úst zvučela slova jak údery kovu,
a pršela v sluch mi, a ten měla smysl:

„Nad dalekou zemí, z níž stříbrné vody
jak ze svaté nádoby hojně se lijou,
dar lásky všem sousedům, nad onou zemí
dnes bílá ta hvězda, ta věštící vyšla:
tam stojí nad horou, jež v rovině širé
své temeno v samotě, bez družek zdvihá.
Jak oltář se buduje u prostřed pláně
chlum onen siný, a kol jeho čela
sny bozi snuli od počátku dob.
K té hoře ty povedeš pluky své, Čechu,
ji vyvolil osud, by branou se stala,
jíž proud nových dějů se přivalí v zem.

Ó země ta drahá! Ó hvězda ta bílá!
Vždyť sestrami jsou, hle celá má bytost
se paprsky plní, jež vychází z nich!
Mne trhá cos mocně jak vichor do výše!
Jak plápolem vatry v praminulost hledím!
Kol země tvých otců se peřeje moře
dmou s hukotem divým! Jest ostrovem luzným.
Hle, kapradí roste tam nad stromy vyšší,
a chaluhy z vod ční jak duhové lesy,
niv prostranství světem jest květů vždy svěžích
a oblaky motýlů ohromných, pestrých
se nesou vonným a vlhkým vždy vzduchem.
A šum jejich křídel, jak v rákosí vítr.
Na řasnatých větvích nesmírných sosen
se houpají s dračími hlavami ptáci,
a z jezer, jež stříbrné lastury valí,
se nestvůry noří jak omšené skály,
hmyz tvarů všech hemží se množstvím, až závrať!
Vše balvanů ráz má a oživlé hroudy!
Pal slunce se pojí s tajemnou vláhou!
Věk obrovské lásky! Čas říjení země! . . .

Teď kvačí však bouř a vesmír se ssuje!
Boj zuřících živlů až k smrti mne děsí! . . .
Již volněji dýchám, jest nový zas den,
z chmur děsivých zorou věk nový zas vyšel.
Hle, země tvých otců již ostrovem není!

Souš pokryta lesy teď kol kolem kvete,
však vysoko nad ní, přec ještě jak ostrov
ční posud, ba výše ji pozvedli bozi,
když všecko se ssulo! Tak chrabrého reka
ční proti soku pozdvižený štít!
A nové zas lesy po horách bují,
víc podobné těm, jež posud tam rostou,
však temnější ještě. . . A plemeno obrů
se průsmyky řítí do prázdné země.
Dub každý z nich zdá se. Jsouť potomky tvorů,
jež zrodilo moře a na břehy hnalo,
kdys na polo ryby a na polo pně.
Ti obři dřepí kol nesmírných ohňů,
a věk jejich z křemene srdce má v ňadrech.
A země se bouří, nechce je snášet,
vše řítí se znova, hle — nový zas věk!
Teď země jest matkou, zná něhy již tklivé,
vždyť lidskými srdci jí srdce již buší!
Svit sladký, jak svítí ze zraku lásky,
ji čarovně plní a zelený úsměv
tvář její zdobí. . . A v kraji tvých otců
— jenž výše zas rostl za bouření živlů, —
u stříbrných vod a v hlubokých debřích
lid v tichosti žije. Toť plémě jest naše!
To plémě jest naše a potrvá tam!
Co vichrů a bouří již snášet mu bylo,
u stříbrných vod však, a v zelených debřích

lid posud ten žije pod ochranou bohů,
a čeká na život, jenž nový mu vzejde!
Ó, Čechu, tou hvězdou teď v budoucnosť vidím!
Ty založíš říši, jež překoná věky!
Ty spojíš co spojiti bohům se líbí,
ty sílu dáš slabým, a právo dáš všem!
Ó Čechu, kéž na vždy jim v paměti tane,
těm, kteří časem ti dědici budou,
že ostrovem zem jich, jejž k polibku nebe,
ke rtům svým svatým nad okolí vzneslo!
Kéž do výše tedy vždy čela svá nesou,
by cizoty rmut je nezasáh' nikdy,
ať neskloní hlavy, by poroba nízká,
ta zmíje, jež hnusná se ve prachu válí,
jim úlisně nestrhla pyšné dřív věnce,
a pozděj' je samy nesvalila v bláto!
Tak na vždy kol země té, závisti vzteky
ať marně se bouří, jak hučely vlny
na počátku doby, když ostrovem byla!"

Tak Charpa věštila a unavena
mi v náruč klesla, zakryla si oči,
za malou chvíli v zrak však hleděla mi
a zašeptala: „Nebude ti teskno
tam, Čechu, v staré vlasti kde co děcko
já s plavým drozdem o závody pěla!
Ve tmavých lesích, pod šumnými duby

tam sedí tvé štěstí, osud tvůj zlatý,
a přede a zpívá u tekoucích vod“. . .

Čar nevýslovný zářil z očí jejich,
já zachvěl se tím snivým slovem dojmut,
a tázal se: „A dojdu toho štěstí,
či unikne mi jako tobě drozdi,
když za sebou v šer tajuplných lesů
tě slákali, a pak když blízka bylas,
ti zmizeli, a píseň jejich s nimi?“

Již úsměv její na tváři byl shasl
a v očích zář, a pravila mi přísně:
„Co známo mi, já všechno pověděla,
již netaž se; na oči mlha lehá,
tma v duši již, jak smrt by blízka byla!
Však vím, že živa vejdu ve vlast otcův.
Teď do Psár vezmi mne, a přej mi klidu.“

A jako dřímota by schvátila ji,
tak klesala, a byla jako kámen.
Již svítalo se, čas byl stoupat s hory.
Já na bedra vzal Charpu bledou, zdřímlou
a dolů do Psár nastoupil jsem cestu.
Nad námi zlatě luzná zora plála,
a orlice nás letmo sledovala. . .

A zatím živě bylo na rovině,
lid čekal u mohyly Bohomysla,
a divili se, kde tak dlouho meškám,
tu náhle zjevil jsem se na mohyle,
na štít svůj položil jsem zdřímlou Charpu,
jež ležela tam jak přízrak bílý,
jak v příkrov zahalena v proudech vlasů,
a pozved' jsem ji do zlatého vzduchu,
a výkřik úžasu zněl celou plání,
a Charpin duch se zmocnil mého ducha,
a vše, co byla pravila mi v noci,
já pověděl jim. Úžas lehl na ně
jak těžký kámen; ticho bylo v pláni
jak za hluboké noci beze větru,
až končil jsem, a ještě bylo ticho,
až Lech můj bratr, nadšen zvolal hromem:
„Nuž vzhůru, do staré se vraťme vlasti!
Svár pochováme zde, a nová láska
se na západě v srdcích našich zrodí!“
Lech zvolal tak, a náhle probuzena
se Charpa vztýčila, pozvedla ruce
a oči její svítily jak luna;
však mlčela, a velká, tiše stála
sloup jako kamenný, a nad temenem
jí orlice se nesla, třpytná v slunci.
Zpit její věštbou, kterou z úst mých slyšel,
a zjevem jejím, snu podobným, nadšen,

lid v jásot propuk' nekonečný, divý,
v pláč radostný, a v chválu věčných bohů,
a svornost svatá vzmachy zlatých křídel
plam lásky bratrské v všech prsou dmula.
Na Psárech ihned členi obou rodin
v mé síni porady o krocích měli,
jak výpravu do dalných krajin řídit.
Já hlavou volen byl a vůlí první —
tak den se končil v krásném opojení.

S dnem druhým, žel, však svár se zase vrátil,
a mocněji než posud vášně nítil;
neb pochyba do srdcí mnohých vešla
po velkém nadšení, a nedůvěra.
Dřív hlavami jen mlčky potřásali,
pak za šílenství prohlásili podnik,
jenž včera velkým se jim zdál a moudrým,
a dav hned rozstoupil se na dvě strany,
a v Krapině a v Psárech rozkol bujel,
a hrozil boj, a vnikli v síň mou vlastní.
„Dej znamení nám," pravili mi temně,
„že bozi ústy promluvili tvými,
že pošetile nevedeš nás v zkázu!
Nechť Charpa sama budoucnost nám věští!"

Však Charpa byla něma jako kámen,
a slepou zdála se, neb v očích temno

jak v mraku bylo jí, a na mou prosbu
jen šeptem děla: „K čemu nové věštby?
Což nutno bohům dvakrát promluviti?
jsou němi, neslyším víc jejich hlasů,
mhu v duši mám a mha mé zraky kryje.
Jest mi jak před smrtí, dopřej mi klidu.
Co stát se má, to zajisté se stane!“
A oči její zavřely se pevně,
a muži ze síně se vytratili,
a venku davu děli: „Nepůjdeme!“

V tom tajuplná ona hvězda vyšla,
již v noci velké byl jsem s Charpou viděl
s hor nejvyšších; dnes mnohem větší byla,
chvost její zdál se ostatní že hvězdy
byl smetl s oblohy — tak před ní bledly!
Lid, vida ji, se třásti počal strachem,
a každý uzavřel se ve svém domě,
a bylo dusno, ticho v celém kraji
po sedm dní a sedm strašných nocí,
neb každou noc se větší hvězda zdála,
a každou noc strach rostl s její světlem,
a pravili si lidé: „Hrozba bohů,
že zanechat jsme chtěli svoje chaty
a kraj, v němž zrodily se naše děti.“
A stříhali si vlasy jako v smutku.

. . .

Tak stál jsem osamotněn s bratrem Lechem
a s Charpou, která mrtva již se zdála.
My odvahy však proto neztratili,
a sedmý den já od chaty šel k chatě,
jak pod Krapinou tak pod psárským hradem,
a všude pravil jsem: „Já loučím se již,
my s Lechem za tři dni do staré vlasti
dle vůle bohů dáme se, my s Charpou.
Kdo s námi chce, ať volně připojí se.“

A všude mlčeli, a v noc tu samou
již nebylo tu bílou hvězdu vidět,
a při měsíci, který teď se zjevil,
já Bohomyslův prach jsem z hrobu vyňal,
bych s sebou vez' jej do slíbené země.
A v tutéž noc já sen měl hrůzyplný,
sen, který více byl než pouhé zdání.
Já viděl ženu bílou, velkou státi
u krbu mého, kde si ruce hřála.
Jak příšerně to v zraku jejím plálo,
když, temný, na mne upřela ho vážně,
tak pravíc mi: „Již déle neodkládej,
jest čas, abys již šel!“ A já se tázal:
„Kým jsi, ó ženo?“ Ona na to děla:
„Ten osud jsem, jenž spal, když děd tvůj padl,
a proto pad', že spala jsem, teď bdím však,
a napravím, co zavinil můj spánek.

Já s tebou půjdu až na práh té vlasti,
do které jiný osud tebe volá.
Zlo každé, které číhat bude cestou,
já zaženu svou mocí, velkou silou,
do bezdných bařin, kde nechodí lidé,
na černá bláta, kde jen zmije hnízdí.“
A zasmála se, mráz až šel mi tělem,
a ruce její, když je v ohni mnula,
tak rachotily jako ze křemene.

Pak viděl jsem ji z hradu vycházeti,
a na kůň sedla, na příšeru šedou,
a lunnou nocí viděl jsem ji jeti,
to bílé vidmo, kamennou tu hrůzu.
Od domu k domu šla, a všude vyli
psi, větříce ji, čemu se jen smála.
A viděl jsem, jak v domech lidé spali,
a v jiných zase bděli. Bílé vidmo
teď rukou kamennou se jalo klepat
na různé dveře. Tázalo se dutě:
„Co činíte? Já velím, odpovězte!“

Tu v mnohých domech lidé odtušili:
„Na dalekou my chystáme se cestu!“
Tu povždy pravil osud: „Štěstí s vámi!“
Ty spící ale vyplašila z lůžek
svým mátožným, svým hrůzyplným smíchem,

— to hlavní odpůrcové byli moji —
a zvolala: „Tak tvrdé spaní máte
před poutí, která, dlouhá, na vás čeká?“
A když jí řekli: „Nepůjdeme nikam,
co rušíš nás?“ Tu chechtala se dutě
a pravila: „Nuž spěte dál, na věky!“
A oni mřeli náhle, okamžitě,
a zčernali, jak by je byla pěstí
svou z křemene do tváří udeřila....

Sen děsný ten když minul, bylo ráno,
na slunnou pláň já spěchal střásti hrůzu,
vstříc spěchali mi lidé s velkým křikem:
„Mor hrozný zuřil v noci, veď nás odtud!“

A samým strachem zapálili domy,
a do zítřka se zdálo dlouho čekat,
a sehnali jsme tedy rychle stáda,
a téhož dne jsme nastoupili cestu.
Pouť naše dlouhá byla horstvem, lesy,
a unaveni mnohdy tázali se:
„Zda posléz cíle dojdem kýženého?“
A na Charpu se obrátili s prosbou,
by řekla jim, zda nepoznává zemi,
kde děckem žila? Ona odtušila
vždy stejně, jako ve snu, na svém voze:
„Duch zašel v mraky, mha mi zraky kryje.“

A slepou byla, nehybnou a němou.
A včera v lese město nalezli jsme,
jež omšené tam ve ssutinách leží,
tak pusté, smutné. Rozložil se v tábor
lid znavený k nutnému odpočinku.
Dnes ráno za mlhy my vyšli s Lechem
a dali rozkaz, aby čekali nás
do pozdní noci v klidu nerušeném;
a z mlh se tajuplně ona hora
nám zjevila, o které tušili jsme,
že onou jest, jež na nás čeká v pláni.
My objali se. Dvojím šli jsme směrem,
a u tebe my opět shledali se.
Buď tobě dík za jasnou zvěst tvou dobrou!
Již víme teď, že ve vlasti jsme otců!
Buď chvála bohům, kteří přivedli nás!“

III.

Čech končil tak; a moudrý povstal Ildána
a hlas jeho radostí chvěl se, když zvolal:
„Buď třikráte žehnán, ó dne plný slávy!
Buď třikráte žehnán, ó reku, jejž bozi
'sléz do země přivedli té, která truchlí
jak u bohatýrovy mohyly vdova!
Já poslední z Bojů tě vítám, v tvé ruce
co dědictví posvátné kladu tu berlu,
o kterou Sigoves se podpíral mocný!
Hle, kořím se před tím, jenž zemi jest vládcem!"
A klekl a klonil se. Čech ale povstal
a líbal mu tvář, a Lech přitiskl ke rtům
lem jeho roucha, a jásotem hlučným
ti ostatní muži svou jevili radost.
A znovu zas kroužily plněné rohy,
hluk hlaholil síní, Ildána u krbu
však znamení dal, a v nastalém tichu
tak mluviti počal: „Již dřímají lesy,

ó zajisté, Čechu, že v táboře lidu
již nepokoj o tebe začíná růsti;
chci radou ti býti, nuž uvaž má slova:
Lech na koně sedniž, já povedu lesy
jej nejkratší cestou, znám pusté to město,
jež v ssutinách dříme, kde lid tvůj tě čeká.
My sdělíme zvěst jim, že konec jest pouti,
a povedem přímo je ku siné hoře,
jež na pláni čeká, jest Řip její jmano.
A uzříte s temena vrchu kraj celý,
jak v úděl jej osud vám uštědřil dobrý.
Ó dobře vrch oltářem nazvala Charpa!
Vždyť tvarem jím zdá se, a v klíně svém chová
tak posvátný oheň, tak zlatý a čistý
jak samo slunce . . . Na temeně jeho
ty, Čechu, nás čekej, a zápalnou oběť
pak uchystej bohům. Znáť dcera má obřad,
a sluhové domu ti skácejí stromy,
a hranici složí, a přiženou brav tam.
Mluv, zdá se ti rada má dobrou či lichou?"

Čech klonil se starci a jevil svůj souhlas,
a povstali muži a ruch byl teď v domě:
tu sluhové na sebe volali hlasně,
tam zase ti muži se loučili s Čechem,
již, hosté, jej byli vítali ráno,
a domů se brali, do blízkých teď vesnic,

a venku před dveřmi již hrabali koně,
Ildána kde rozkazy sluhům svým dával.

Čech s bratrem svým prodléval posud u krbu,
a o sloup opodál u samých dveří
zjev bílý Etnein se podpíral v stínu,
a plavými vlasy šer prozářiv síně,
čar oblaku měl, jejž zlacuje slunce.

A všickni tři mlčky se nořili v dumu
tak dlouho, až na prahu zvolal Ildána:
„Nuž vzhůru, můj Lechu!“ Tu setřásli sny své.

Lech poslechl starce, jenž s Čechem se loučil,
a na koně sedal a bílá Etnéa
bez hluku zmizela, přízrak jak luzný.

Čech za bratrem hleděl, až se starcem ve tmách
se ztrácel, pak vrátil se do síně šeré:
krb zářil tam jasně, však prázdná již byla,
jen chůva tam stála a chystala lůžko
mu z medvědích kůží za záslonou pestrou,
jež se stropu visela; přála noc sladkou,
a odešla tiše . . . Čech sedl na lůžko,
zrak obrátil k hvězdám, jež kmitaly venku
tak slavně nad střemchami plnými květů

u dveří síně, jež dokořán zely,
a duch jeho nořil se v myšlenek tůně . . .

A zatím při kmitání samých těch nebes
teď šumícím hvozdem jel Lech a Ildána,
a moudrému starci Lech blouznivě pravil:

„Jak paprsky s nebe teď na hvozdy prší,
a tmu jejich, jinak tak smutnou a tesknou,
v šer přesladký mění — tak krása tvé dcery
po celý večer mi zářila v nitro,
a vlažila žíznicí duši mou rosou!
Jak dobří jsou bozi, že k tobě nás vedli!
Ty's podoben dubu, jenž na skále stojí
a s oblaky mluví — u nohou mu pramen
však temení v stínu, a plyne tak tiše
a hvězdy své obrazy v zor jeho noří.
Tím pramenem čistým tvá dceř jest Etnéa!
Ó, zajisté božstvo že sídlí jí v duši!
Ó dobrý Ildáno, i mně buď tak štědrým,
jak Čechovi byl jsi. Ne, štědřejším ještě!
Ty jemu dal's berlu, své dědictví celé —
ó dej mi Etnéu — sen vesny a nebes!“

Lech mlčel, neb dojmutím hlas jeho vázl;
Ildána však pravil: „Buď žehnána chvíle
ta nade vše sladká! Já četl v tvém oku,

že dobrým jsi, reku! A na čelo vtiskli
znak bozi ti veliké budoucí slávy!
Tvá duše je hluboká, chvěje se něhou,
snů smělých a krásných v ní poklad se tají.
Nuž, budiž má dcera ti ženou, můj Lechu!“
Les radostným výkřikem jinocha zazněl,
a jinoch a kmet se objali vroucně,
a slavně kmitaly nad nimi hvězdy,
co posvátní svědci posvátného slibu.
A jinoch a kmet dál jeli tou nocí,
jež vlahá se klonila s polibkem k zemi
tak tichá a mírná, tak plná něhy,
a noc ta se dívala za nimi lesem,
a noc ta se dívala hvězdnými zraky
do síně zároveň, šeré, kde s lůžka
Čech rozechvěn vstal, neb spánek jej minul,
a z domu jej nepokoj pudil do háje,
kde chladící větřík se stromovím chvěl.
Kol bylo ticho, jen blýskavý ručej
lkal v trávě a zpíval, přes kameny spěchal
a skrýval se hvězdám, kde nejhustěj' stromy
se scházely v sněm, a se klonily k sobě.
A tiše jak ve snách za ručejem kráčel,
Čech, jemuž vidiny zářily jasné,
však pojednou stanul a za peň se ukryl,
neb ona, jež kouzlem snů jeho byla,
hle, bílá Etnéa, zjev nejsladší něhy,

tam pod dubem stála, tak snivá a luzná,
že opět se jinochu zdála, že duší
jest svatého stromu. Tam v přísvitě stála,
a plavými vlasy jí pohrával vánek,
a v dlani se zdálo, že plane jí hvězda!
To rozžatý kahan byl z dubové kůry
a paprsky světla z něj linuly chvějné
a bloudily po její schýlené tváři,
když klekla a na vlny ručeje kahan,
svůj stavěla člunem; smích zazněl tu náhle
a chůva se zjevila na druhém břehu,
a dívka se lekla, až převrhla kahan
a vzkřikla a zakryla tvář svou, když plamen
dřív do výšky zašleh', pak ve vodě shasl.
Však chůva se brodila pěnivou vodou
a po boku stojíc jí, pravila takto:
„Proč, úlisné dítě, zde provádíš čáry?
Ty zkoumáš svůj osud, svou budoucnost hádáš?
Tak po vodě lesklé při kmitání nebes,
jak ty právě, plamenem dívky se tážou,
zda sen jejich lásky se ukončí šťastně?
Ty ale posud přec nevíš, co láska?
Co s tebou se děje? Proč pláčeš, Etnéo?"
A dívka se tulíc k ní, v odpověď děla:
„Ó běda, když více než hru značí plamen
ten ve vodě shaslý, neb zvěstuje pak mi,
že lásku mou konec, ach, neblahý čeká!

Já miluji, chůvo! Ten cizinec mladý,
jenž ráno nás našel u hřmícího slapu,
on jímá mou duši. Ty slyšela's, chůvo,
jak vyprávěl otci o kletbě a blahu
té divoké lásky Labáry? ó chůvo,
zvuk jeho hlasu, jak zachvěl mi srdcem!
Co trpěl tou kletbou! Tím rozbrojem divým,
a k jakému úkolu zvolili bozi
jej silného, dobrého! Budoucnost velká
mu otvírá brány, však menší jest čaru
přec onoho, kterým vzal duši mou v jarmo.
Ó třikráte šťastna, jež ženou mu bude!“
Tak blouznila dívka, a v úkrytu jinoch
ji slyšel, a slunce mu vcházelo v srdce,
a přemítal, dojat, co slušno mu činit,
a potlačil jásavý radosti výkřik,
by ruměnec studu tak ušetřil dívce.
A zatím, co šťasten, osudu žehnal,
tak pravila chůva: „Trud veškerý zanech,
ty z holubic nejtišší, poklade zlatý!
Já k lásce až šílené přinutím reka!
Znám čary, co kujou a vážou jak osud!
Slyš! Najdem-li v hlubokém lese kdes vrbu,
k níž šumění vody nevniklo nikdy,
ni štěkot psů domácích — blaze nám bude.
Neb z větve té vrby, té zelené vrby
my zrobíme nástroj až k podivu mocný!

Když při svitu luny jej přiložíš ke rtům
a dechem svým vylákáš tichounce zvuky
a myšlenky upneš na osobu jistou,
té zmocní se osoby touha tak mocná,
že za tebou přijde přes hory a doly.
Věř, i kdyby v mohyle mrtev již ležel,
ten, jejž by's vábit tak za sebou chtěla,
on z mohyly vstávat by musil, za tebou
stín jeho by přišel, tvou donucen hudbou!“
Etnéa se zachvěla, pravila pevně:

„Ne, chůvo, já pohrdám čarem tvým mocným,
děs ze slov tvých vane! Ne temnými kouzly
já poutat bych chtěla jej. Duši mám jasnou.
Já světla jsem dcera! V moc vyšší já věřím.
On sluncem jest mým, a jak luna za sluncem
po dráze, jež na věky určena, kráčí,
po něm jen toužíc, — tak duše má věčně
za Čechovou duší teď kráčeti bude,
ať v kterém teď koli se zrodíme světě
na daleké pouti tam k onomu cíli,
kde duch všechen splyne ve prazdroji ducha.
Ne dříve-li, tam já s ním spojena budu!“

Tak zvolala dívka a pozvedla ruce
ku hvězděné výši, a mlčela chůva,
a hlubokým tichem té posvátné noci

hlas Čechův teď ozval se ze šera stromů,
pln něhy a touhy a sladkého čaru:

„Já našel tě, zlatý můj osude krásný!
Zvěst nelhala, splnili bozi svůj slib!
Ó luzný ty květe! Ó slasti všech zdroje!
Dech lesin tak svěží není jak ty!
Ty's snivá jak studánka v úkrytu horském,
ty kráčiš jak oblak! Ne, plyneš jak píseň!
Ó, svatý ty zpěve, ó plň moji duši,
ať vzhůru ke slunci jak orel se nese,
na křídlech, jichž vzmachem jest každý tvůj bled!“
A vysoký, ozářen hvězdami, vyšel
ze stínu prastarých šumících stromů,
bůh jako mladý, a rozevřel náruč,
pln touhy a lásky, a zraky mu plály,
tak hlubokým nadšením, čistým a ryzím,
že ruměnec na tváři nevzplanul dívky,
klid hluboký jako bezedné vody
a důvěra pevná jí vešly do duše,
bez výkřiku, vzpřímená, povlovně, tiše,
vstříc nesla se muži; jak květina luzná
na srdce mu klonila krásnou svou hlavu,
do očí jak rosa jí vstoupala vláha
a pravila šeptmo: „Nuž, vezmi mou duši!“
Čech schýlil se nad ni a promluvit nemoh',
zrak nesměle sklopil před velkým tím zrakem,

jenž věrně a prostě oči jak srnčí,
a bezedně jasně jak nebesa sama
pod jejím čelem, zdroj paprsků, zářil,
však v hrudi mu bylo, jak blahé když jitro
se z úsvitu rodí ve zlaté slávě.

A kolem nich lesy se koupaly v mlze,
a chvěly se štěstím nad jejich blahem,
a vody se zurčivě v travinách smály,
a zároveň ronily na květy slzy,
a vysoko bílá svítila dráha,
po které bohové blažení kráčí,
a ze svatých dlaní jich krápala dolů
tak opojná milost do vznícených srdcí,
že milenci rovni se cítili bohům!
A snivě děl Čech: „Tak půjdeme spolu
až na práh, kde Morana v mrákotách sídlí!
U mého krbu ty seděti budeš,
ó ženo! Má berlo! Ty pavézo bolům!“

„Nuž, bozi tě slyšeli,“ pravila chůva
teď blížíc se jim, a slzy jí tekly
zpod šedých řas. Však uschly jí rychle,
a napomínala s rozvahou dívku:
„Však nyní již pod krov, ó drahá Etnéo!
Ne slušno, bys déle zde s mužem teď dlela!
Noc chýlí se valně, a povinnost volá

vás oba před úsvitem s lůžka tak záhy.
Vždyť velikou zápalní připravit oběť
nám kázal Ildána.“
Tak pravila chůva,
však bílá Etnéa jí v odpověď děla:
„Dnes na tobě není mi rozkazy dávat!
Vždy poslušna tobě jak dítě jsem byla,
v té noci však poslušna moci jsem vyšší,
a proto teď slyš, co konat ti velím.
Jdi do domu rychle, a druidická roucha
mi připrav, a netaž se více pak po mně.
Před východem slunce přijď sama na horu,
až přiženou brav tam pro posvátnou oběť.“

Tak pravila bílá Etnéa, a chůva
jí poslechla mlčky, neb s výsostí klidnou
vše byla pronesla. Sama teď s Čechem,
zas mluviti jala se, způsobem tímto:

„Ty, reku můj silný, se odřekni spánku!
Jdi podél potoka k pasece rosné,
tam nad sněhy bělejší kalina kvete,
pod jejími větvemi, ozbrojen, čekej,
ne mečem, však mlatem svým kamenným, těžkým.
Já povedu přímo tě k ohnivé sluji
pod samou horou, na kteréžto chlumu

ty s lidem svým sejdeš se, s otcem a s Lechem.
Taj planoucí země zjevím ti velký.“

Čech poklonil hlavu a se vzdechem díval
se za dívkou mizící v závistném šeru.
Pak pro mlat svůj spěchal, pro kamenný, těžký
a podél potoku k pasece kráčel,
až tam, kde sen sněžný svůj kalina snila;
pod jejími větvemi seděl a v duši
mu vidiny bílé s ní kanuly sladké,
tak dlouho, až nejsladší vidina skutkem
před zrakem mu stála — luzná Etnéa.

Třpyt hvězdný jí linul z rouch druidických, bílých,
na ramenech, na nohou, na hrdle kruhy
jí svítily bledě, jak srp kmítá luny,
a s hlavy, zdobené dubovým věncem,
až na paty závoj pestrý jak duha,
pln zlatých jisker, jí plynul, a dýka
za širokým, řetězy zdobeným pasem,
jí trčela. Z pochvy ji tasila dívka,
a hbitě jí s kaliny dobyla květy,
a složila v kytici kořisť svou sněžnou.

„To vesny je pozdrav posvátnému ohni,“
mu pravila tiše, a Čech když chtěl mluvit,
tu bránila mu, prst kladouc na ústa.
„Ni slova nám pronésti sluší po cestě,“

tak šeptala posléz', pak znamení dala,
by Čech za ní kráčel, a nesla se nocí
jak ode rtů pěvce zpěv snivý se line
u rozměru ladném, a zvonění kruhů
na rukou a nohou, při souměrných krocích,
tak znělo, jak varito zpěv když provází.

Tak nesla se nocí jak vůně, již dýše
zem dotknutá jarem, tak nesla se nocí
sen jako zlatý! A pádnými kroky
Čech za ní kráčel, a opojil více
jej vděk její, který jak záři ji halil,
než opojit sny mohou, vůně a zpěvy,
a bylo mu, jako by perutě orla
jej do dáli nesly za hvězdnými cíli.

A lesy jim kývaly po tiché pouti
a nebe jim svítilo svatými světly,
a vítr a potok jim nepřestal housti,
až dosáhli hory. Tam stanula dívka
a rekovi velela posuňkem slavným,
by odvalil balván omšený, šedý,
jenž skrýval do sluje tajemné vchod.
Ten zazděn byl pečlivě, zarostlý bejlím.
Teď do stěny složené z dubových břeven
a z kamenů drobných, pokrytých mechem,
mu kázala bušiti mohutným mlatem.

Hrom jeho ran se hned rozléhal horou,
dešť jisker a blesků, prachu a rumu
do temnoty lil se, a černěji nad ni
zel brzy úzký jim v ústrety otvor.
Tím vešli a mrákotnou brali se chodbou,
jež přivedla v klín je svatyně ohňů.

Tam hrůza se pojila s lepostí čarnou.
Slůj ohromnou kobkou se zdála, a v prostřed
plam modravý, prokvetlý rudými šlehy,
jak sloup rostl z bezedna k vysoké klenbě;
zem chvěla se duníc dutými hromy,
dým průhledný příšerně valil se z hloubi,
a měnil se v jiskřící hlatě po stěnách,
až jeskyně zdála se stavěna z hvězd,
a opojně do nozder poutníkům vnikal,
krev prudce do mozku a do srdce hnal jim.
Čech omámen couvl od bezdna, kde vířil
proud divoké vatry, Etnéa však blíže
ku sloupu z ohně své řídila kroky,
tam vztýčila se a vysoká stála,
v tvář hleděla hrůze, dým nadšeně ssála
a do ohně metajíc z kaliny květy,
v tu, hlubokým hlasem, propukla píseň:

„Ó praživle žárný, ty nejčistší ze všech,
ty, bleskem jenž sluješ, když ve stromech z mraků,

pták s křídloma zlatýma, hbitě se míháš,
ty, ohněm jenž slueš, když vlající plášť tvůj
nás od zimy chrání a dech její ptýlí,
ty, sluncem jenž slueš, též hvězdou i lunou,
ty, světlem jenž slueš v svém nejsvětším zjevu —
ó mohutný živle, já kořím se tobě!

Jsouť bozi jen myslícím světlem, jsouť ohněm,
jenž ve dvojí podstatu jsoucnosti vešel.
Hu zove se jedna a Korydvén druhá.
Hu tvůrcem jest světa, on pronikl zemi
a burácel divokou láskou jí v hrudi,
a burácel divoce v prsou pak lidí,
již jeho a země jsou vlastními dětmi;
vřel požárem v žilách jim, těkali bludně
po nivách a horách a ničili slepě.
Tu za nimi Korydvén, bohyně cudná
— buď třikráte chvála jí, labuti bílé —
na lodi své stříbrné blankytem plula,
pták bělejší sněhu, se pustila na zem,
a paprskem nejsladším vnikala dětem
jež zplodila země, do úkrytu srdce,
a vznítila něhu tam, touhu a píseň.
Tak učila krby je stavěti tulné,
a od hroudy zraky povznášeti k hvězdám,
a učila bardy, jak harfou a zpěvem
ten nejčistší oheň, jenž nadšením sluje,

vždy znova zas křísiti, shasne-li v srdcích!
Hu sílu dal, žití, a Korydvén duši!
Vždyť duše i žití jsou světlo a oheň,
a co tajemně pouti duší se zove,
to stále a stále se rodění znova,
kruh široký lidského bytí a chtění,
to čistší jest pouze vždy vzplanutí nové!
Jest očistou oheň, a svět věcí zhyne
tou očistou ztráven! Pak země té přízrak,
květ bělosti hvězdné, do zdroje skane,
do věčného zdroje přesvatého světla,
zkad spása vší hmoty, paprslek vyšel!
Ó praživle žárný, jak miluji tebe!
Sem na mne syp zářících jisker svých liják!
Hoď na mne to hučící rudé své roucho,
a trhni mne vichrem svých křídel do hlubin
svých paprsků tvůrčích! Vždyť krásnější bytí
na toho přec čeká, kdo tajem tvým prošel!“

Tak zpívala druidka a hlas její rostl
jak šlehání plamu, a blíže, vždy blíže
se šinula k bezdnu, kde vířila bouře,
a z podzemí rachot jak dýchání obra
zněl příšerně, děsně, a plamen jak ruka
po dívce již sahal, již klesala v propasť,
tu schvátil ji Čech, a svým ramenem silným
zpět trhl jí k sobě, a v náruč mu padla

jak skosený květ, a Čech k srdci ji vinul,
a držel ji pevně, však ona zas v oheň
zrak nořila, velebně vztýčila hlavu,
a svatými výpary věštecky zpita,
zas mluvit se jala, jak tonoucí ve snách:

„Věz, třemi že kruhy veškeré bytí
se blíží ku praboha nejsvětší slávě:
kruh první jest prázdnoty zející propasť,
jest spánek to hluboký, zárodků snění —
v tom bezdně byl lid tvůj, když trpěl a snášel
jak svalený k zemi, když pojil se slzou,
a útěchy neměl než vlastní své vzdechy.
Vzdech ale, a slza jsou kořenem spásy!
Vždyť ze slz se duha mu sklenula krásná,
a vzdechy se spojily v mohutný vichor —
ten na brány osudu burácel hromem,
a ze spánku budil, a vyšel lid jarý
tak z prvního kruhu, a na tebe čeká
a za tebou půjde jistým teď krokem
do kruhu druhého, do kruhu boje,
jejž druidové poutí nazvali duší.
Boj myšlenek jest to, volnosti rozkvět.
Kruh druhý ten dodává lidskému bytí
tu nejvyšší cenu, ač bolestmi vede.
Po věky tím kruhem potomci tvoji
pouť konati budou za svatými hesly.

Tam veliká kyne jim, nejčistší sláva!
Ó, Čechu, pak vejdou do třetího kruhu,
jenž vítězstvím jest a blaženstvím sluje,
do kruhu, v němž panuje přesvětlá láska!
Ó, Čechu, tak daleko k výsluní jesti,
že nestačí zrak můj, by postihl štěstí,
jež na lidstvo čeká, až vrcholu dojde!
Již kalí se vidina, mrak stíní mysl . . .
Duch unaven letem již perutě skládá!“

A slabě již šeptajíc končila vzdechem,
a hlava jí klesala; zavřela oči.
Čech polekán táhl ji k východu sluje,
však opět se vzpřímila, pohledla na něj
a zašeptla tiše: „Dřív úkol svůj skončím!
Hleď kolem sebe!“ A mlčela opět.
Čech pomalu prohlížel svatyni ohně,
a viděl, že menší se hloubaly sluje
do tvrdých skal, a z jich tajemných stínů
se poklady třpytily kovových zbraní,
a kamenů drahých, a stříbra a zlata,
a do tmy se ztrácely popelnic řady,
a kamenná křesla ze soumraku čněla,
a kostlivci bílí v příšerném klidu
na stolcích těch seděli, oděni v roucha
již zetlelá. . . Někteří zbraň měli, harfu,
v svých bez pleti rukou, a na hlavě věnce

neb blyskavé přílby, a z úst jejich němých
smrt chmurně se šklebila, z bez očí důlek,
mraz hrobový vanul, a zírala hrůza.
Čech necítil jí, neb neznalť on bázně,
čar velkého podivu pojal jej pouze,
a tázavě hleděl na luznou Etnéu.
Té nadšení zaplálo znova teď v očích
a velikým hlasem tak pravila reku:

„Můj Čechu, ó poslyš! Toť hrobka mých otců!
Ty's dědicem jejich! Tam hleď k tomu stolci,
kde ve zlaté zbroji své bohatýr sedí,
ten největší ze všech, ten přeslavný olbřím,
jenž udatných Bojů kdys přivedl plémě
sem v drahou tu zemi za soumraku doby!
Toť Sigovés sám, a mnou mluví k tobě:
Zbraň jeho slavnou a meč jeho vezmi!
Ó posvěť tu zbraň, kterou potřísnil krví!
On okovy kul, a ty budeš je lámat.
Ne násilí pášeš, ty béřeš svůj úděl;
co násilí dalo, to násilí vzalo,
však z krve a ohně teď vyrůstá práva
strom plodný, a ovoce ponese velké,
a mečem je chrániti bozi ti velí!
Zbroj tedy vezmi, můj vítězi světlý!“
Tak zvolala dívka, a veleba svatá
jí zářila s čela a ze zraků čarných,

a bohatýr zašel do jeskyně hloubi,
a mrtvému s hlavy vzal přílbu a z rukou
meč těžký a štít, a hle, břemena zbaven,
v prach mrtvý se skácel, leb chrastila dutě
na skalnaté půdě. Však bohatýr silný
zpět vracel se k druidce, ta vysoká stála
v tom bílém svém rouše, a úsměv pln vděku
teď na rtech jí svítil. Již nebyla věštkou,
zas byla jen dívkou, a srnčími zraky
o lásce své mluvila hluboké, tiché,
a zjev její snem byl o nejsladším blahu,
a šveholem ptáka se řeč její zdála,
když Čechovi pravila: „Moje ty slunce,
tak viděla dávno jsem tebe již kráčet
ve zlaté zbroji! Tak plavé tvé kštice
ti proudily na pás, tak ranní ti zora
ze zraku svítila, vidmem když krásným
jsi v prorockém snu se mi poprvé zjevil!
Slyš, jak se to dálo. . . Má posvátný oheň
moc tajemnou. . . Jako do hluboké vody
cos osudně láká, tak do klína jeho
to vábí, ač hrůzou to schvacuje duši. . .
Před rokem mne otec sem do sluje vedl,
a střemhlav já do ohně vrhnout se chtěla,
jak šílena kouzlem. . . Pád zadržel otec.
Mé tělo jak mrtvé mu v náruči dlelo,
však duše má letěla do zdroje plamů. . .

O žhoucích těch krásách ty tušení nemáš
jež zrak můj tam postih'. Všech kamenů barvy
tam tekutě svítily, květy jak hlatě
na lodyhách z dýmu se houpaly, slapy
se řítily z jisker do ohnivých jezer,
a bludiček stáda hnal vítr jak mraky.
Tam veliká vatra, bílá a hvězdná,
bez dýmu a kouře, střed ohňů všech, plála,
a stále to znělo z ní, zpěvy jak svaté!
A stále k té vatře přilétaly stíny
tak bledé a slabé; a pily z ní, pily,
a více a více nabývaly síly,
čím více z ní pily, a krásy a vzletu.
To svatého nadšení oheň byl čistý,
a stínové oni, to byly duše
těch mužů a žen, jež zvolili bozi
k velikým činům, a přilétly duše,
když těla jich spící o činech těch snila.
Já hleděla tiše, až vzrušil mne přízrak:
na stolci z červánků postava stála,
z duh měla roucho a z blyskavic závoj
tvář její halil. Já strachem se chvěla.
A z plápolu vatry mně kynul ten přízrak
a ukázal na duši píjící světlo.
Já přihlédla. Čechu, jak tebe teď vidím,
já tenkrát tě spatřila, chrabrý můj reku!
Tvé vidmo se na mne tak blankytným zrakem

jak ty v této chvíli usmívalo tklivě,
a hluboce v duši mou vnikl tvůj obraz!
Při prvním tvém úsměvu zjevno mi bylo
že 'sléz přišel ten, o němž osud mi věstil.
Ó Čechu, já čekala příchod tvůj jistě,
neb ve snu mi tenkráte přízrak tak mluvil:
„On přijde, a jeho tvá zem bude rodná,
a země té štěstí on přiková k sobě.
Však zaplatit dlužno, co osud mu dává,
ne obětí malou. Zem po ní lační."
Tak hučel ten přízrak, hlas jehož zdál se
mi podoben praskotu požárů divých.
Ta slova tak temná zdála se dříve,
dnes rozumím jasně. Zem lačnou tu nasyť!

Ó sladký můj reku, hleď v hloubi těch hrobek,
jsou nesmírné poklady, národů kořisť
všech, kolik jich táhlo kdy drahým tím krajem.
Štít lesklými kameny, zlatem a stříbrem,
ty naplň teď svůj, a v plameny třikrát
jej vyprázdni plný, ať nelační země!"

Tak radila dívka, a třikráte štít svůj
Čech poklady plnil, a třikráte v propasť
lup národů řítil se s rachotem hromů.
Pak za ruku jala jej dívka a vedla
jej ze sluje temna, a noc byla prchla,

a zora se smála na zlaceném nebi,
a rosou se třpýtily zelené lesy,
a ve zbroji zlaté Čech v úsvitu sladkém
jak slunce se zdál, a bílá Etnéa
jak květina vonná, jež z lůna se země
při červáncích rodí. A děla Etnéa
tvář obrátíc k němu, tiše a slavně:
„Nuž, na chlum teď hory já povedu tebe,
bys úděl svůj spatřil, a vlasť svého kmene.“

IV.

A kráčeli mlčky a stoupali vzhůru
a dosáhli chlumu. Mlh mizela šedost
a vítězně slunce se probralo parou,
kraj nesmírný vzplanul a zářil a jásal,
až oslněn Čech si zrak dlaněmi clonil.
Tu srdce mu nesmírnou radostí bilo,
a duch jeho schvácen na perutích bouře
do propasti blankytu vzhůru se nesl,
a v hlubiny nezpytných tajů se ztápěl,
a bylo mu slavno a bylo mu úzko,
jak tomu, jenž zmírá, a slzy mu tekly
po tváři horké, a mimoděk náruč
vstříc celému kraji rozepjal silnou,
a zašeptal vroucně: „Ó země ty svatá,
ó žehnej mi, matko, jak já tobě žehnám!“

Tu ozvalo dunění v skrytech se lesův,
blíž neslo se, rostlo jak hučení vody,
to koňů byl dusot a stád velkých dupot;

jak zurčení ručeje, tlumený šumot,
pak dutě, jak bzučení z nesčetných úlů,
se rozzvučel v luně hlukokých doubrav,
vždy jasnější stával se hlahol ten matný,
hlas lidí to byl, hlas Čechových přátel,
a v jásot tak velký teď zmohutněl ryk ten,
že hora se třásla, a na pláni jasné
tím zlatým, tím mladým a blažícím sluncem,
pluk za plukem statečných mužů se jevil,
a v čele na vysokém ze chvojí křesle
na povozu z dubu, kovaném stříbrem,
v plášť halena temný, a vlasy jak mléko,
a bledá jak přízrak, seděla Charpa,
a třímala nádobu s popelem bratra
tak v náručí něžně, jak dítě své matka.
Lech za rohy krásné veď' povozů voly,
a Charpina orlice kroužila bílá
nad plavou mu hlavou, Ildána, kmet moudrý,
mu po boku šel; teď stanuli všickni
a pozvedli zraky, a pozvedli zbraně,
by vítali Čecha. Jak mohutný dubec
na hoře stál tiše, do zlatého štítu
však udeřil teď, zvuk planinou zahřměl,
a v nový tu jásot zas propukl lid.
A pluky se hnuly, na patě již hory
se octly, a jali se stoupati k chlumu,
a nové vždy davy se valily z lesů

a stoupaly vzhůru, jak vody se ženou
na vysoké břehy, když vichor je zmítá.
Jak praskalo křoví pod pádnými kroky!
Jak ssulo se s rachotem kamení drobné,
jak voláním mužů vzduch ranní se vlnil,
jak hlaholil sladce žen zpěvem a dětí!
A výše a výše se brali, vždy jasněj'
zněl radostný jásot! Teď dosáhli cíle:
kraj před nimi leží, ten široký, luzný,
kol věnčí jej hory, a blankyt se směje,
a žehnání deští naň přesvaté slunce.
Lid mlčí, a muži, již na plecích bohy
své rodné sem přinesli, na zem je staví
a čely zem bijí, a ženy své děti
do výše zdvihají... Teď posvátné ticho,
jak v hluboké noci když panuje spánek,
se rozléhá horou. Jen skřivánci zpěvem
svým sladkým a mírným, a jásavým zase,
jas slavili jarní. A vysoko v blankyt
nad hlavami všech, na omšené skále
ční postava Charpy, a zdá se, že roste
výš ještě výše v tom tmavém svém rouše,
a bílé vlasy jí po větru vlají,
a zrak zeje dokořán, světlo se vrací
do shaslých těch zřítelnic zákmitem modrým,
vzlyk z hrdla se dere, a kovovým zvukem
hlas její se zachvěje v hlubinách ňader,

a ze rtů to zazní: „Já prohlédla, bozi!“
Pak chýlí do dlaní tvář přízračně bledou
a pláče a pláče, a pozdvihá ruce
a žehná té zemi, té kolébce svaté,
kam z dlouhého vyhnanství nazpět se vrací.
Lid úžasem jat, něm hledí na věštku,
a každému vzlyk její otřásá hrudí,
a v hlubokém tichu, při pláči té ženy,
při šveholu skřivánčí písně, při šumu
těch starých kol dubů, Čech mluviti jal se,
a skřivánčí jásot i Charpiny slzy
se v hlase mu chvěly, když nadšeně zvolal:
„Hle, kolébka otců i budoucích reků!
Kraj dávno nám slíbený, osudem daný!
Slib bohů se splnil! Buď věčná jim sláva!“

A padl na tvář a políbil zemi,
a všickni tak činili, kropili slzou
tak sladkou a něžnou syrou tu půdu,
jak matku by vítali po dlouhé pouti.
A zase zněl jásot, a jediným hlasem
tak zahřměly zástupy: „Vítej nám, země,
jež Čechovou slouti budeš na věky!“
A u nohou Charpy Lech objímal Čecha,
a zvolal: „Ty hlavou jsi zvolenou lidem,
chci poslušen být ti a sloužit ti v lásce!“
A Charpa jim žehnala, svornost jich krásná

do siných zraků jí vábila slzy.
Teď přistoupil k bratrům moudrý Ildána
a pravil: „Nuž vyvolte posly si záhy,
já naznačím strany, kde rozptylen žije
lid vašeho kmene, kde pastviny jeho,
kde vesnice v débřích, kde hrady na blátech,
po Němcích zbylé, a keltická města,
jež v ssutinách dřímou. Ta stavět vám bude!“
A volili posly, ti na koně sedli,
a kvetoucí haluze do rukou brali,
a na plece dřevěné obrazy skřítků,
a stařec jim naznačil hranice země,
o řekách jim mluvil, jež stříbrně vinou
se tmavými lesy, pak značil jim sídla,
kde Lučané bydlí a Pšované blízcí,
u chladných vod též kde Zličané pasou,
kde stateční Charváté bravu si hledí,
vše pověděl jim, a v mlžinách siných
ty čnějící hory jim ukázal v dáli,
pod kterými Dudlebi v lesinách honí.
A Čech do úst poslů ta položil slova:

„Můj pozdrav Vám! Ve jmenu pokrevenství,
ve jmenu věčně živých blahých bohů,
ve jmenu toho, jenž z nich nejmocnější,
ve jmenu osudu já mluvím k bratrům:
My rozptýleni, slabi, trpěli vždy,

nám vůle cizí vlastní byla dosud.
Nuž spojíme se v jednu velkou obec,
ta společnou nám mátí na dál budiž!
Jak osamělý ostrov v moři cizím
ční blažený náš kraj, a nese k nebi
svou hlavu hrdě. Buďme jak ty luhy,
jež zrodily nás! Seřaďme se v lásce
v kruh jediný, a nezdolní, jak hory
ty kolem nás, tu půdu střežme svatou!
U průsmyků na stráži mužně stůjme:
Vždy chmurné cizí vrah ať spatří tváře,
brat pro bratra však vždy měj úsměv lásky!
Buď chvála svornosti, neb sílu dává!
buď chvála síle, volnosti to matce!"
Čech slova ta s nadšením uložil poslům,
a brali se pomalu do širých krajů;
Ildána však takto promluvil nyní:
„Nuž velikou oběť teď chystejme bohům!
Má dcero, ty druidický obřad znáš konat,
brav beze skvrn vyhledáš z krásného stáda,
ty ověnčíš oběť a posvátným nožem,
jímž snímáš dubové jmelí, ji skolíš!"

Ildána tak pravil, však dívka se chvěla,
neb nebyla posud konala oběť,
ač druidických obřadů taj znala chmurný.
Zrak její plachý se k Čechovi vrátil,

a bohatýr k sobě ji přitah' a pravil:
„Sám vykonej, starče, ten pošmurný obřad,
nechť od krve čista jest povždy ta ruka,
již, moudrý můj otče, vlož v ruku tu věrnou,
v mou ruku, jež k tobě se prosebně vznáší.
Zem celou když dal's mi, i hvězdný dej věnec
té země mi luzný! Vždyť mám na ni právo,
na bílou Etnéu, na sen smavých nebes;
což není již mou, když čarný květ lásky
nám oběma zároveň rozkvetl v srdcích
a rty naše na vzájem šeptaly sliby?
Za ženu Etnéu já na tobě žádám!"

Tak s bušícím srdcem Čech zvolal a stařec
stál sdrcen a něm, a hleděl na Lecha,
jenž bolestí zbled' a tak oslovil bratra:
„Ne, Čechu! Měj zem si, však luznou Etnéu,
jež cenu má větší, než luhy a lána,
tu vyrvat si nedám. Mně slib dal Ildána,
on vládne v svém domě, ne rozmary dívčí!
Ty z prsou mi srdce rveš! Ustup! Jest mojí!"
A plamenným zrakem zíral na dívku,
a chvějící rukou po ubledlé sáhl,
však s hlubokým vzdechem se vrhla Etnéa
na prsa otci, a Čech se tak ozval:

„Ty ustup mi, bratře! Ildána když slíbil,
tvou ruku že dá ji, ó netušil stařec,

že náleží mně již! Zde rozhodnout může
jen sama Etnéa! Ať promluví ona."

Lech ale vzkřikl: „O druzi mi věrní,
vy slyšíte, jaká zde páše se zrada!
Při naši suďte vy všickni, a rcete,
ký mrav by to byl, kdyby otcovo slovo
jak klátící třtinu lámalo dítě!
Když slib svůj ti dala, což tušila dívka,
že nad její vůlí již rozhodl otec?"

Po slovech těch vřava otřásala vzduchem,
svár divoký přilét', sup po krvi lačný,
všech zmocnil se mužů, jak na hoře stáli:
ten Lechovi svědčil, ten Čechu za pravdu
dal hřmotnými slovy, a hned na dvě strany
kol bratrů, již chvěli se němí a bledí,
se rozstoupli reci; již blýštily zbraně
se ve davech obou, a ty proti sobě
se chmuřily jako dvě bouřlivé noce,
jež s tíží jen blesky své v temnotách tají,
a ruce těch bratrů, již z útlého mládí,
jak na jedné haluzi květy dva tiché,
druh byli ke druhu lnuli, ty ruce
teď rukojeť hledaly vražedných mečů.

Tu nad vřavou výkřik zněl zděšený Charpin,
na skále se vzpřímila, nádobu z hlíny,

jež jímala popel předrahého bratra,
nad hlavu pozvedla, a veškerou silou
pak k zemi jí mrštila, v střed mezi bratry.
Ti od sebe couvli, když s chřapotem dutým
a příšerným nádoba pukla, a vítr
se popele zmocnil, a vzhůru jej nesl
do korun stromů, kde kvílení bolne
se ozvalo v tichu, nastalém rázem;
a na skále Charpa, mátoha chmurná,
v ta hněvivá slova propukla divě:
„Klet budiž den, který nesvar zas zrodil,
a kletba buď té, která, druhá Labára,
mír mezi bratry zlým úsměvem rdousí!
Jeť klamem slib bohův — i jemu buď kletba!“

To slyšeli bratři a krev jejich stydla,
zbraň padla jim z rukou, hněv z prsou jim prchal
a zvolali z jednoho hrdla: „Ó, suď nás!“

A v náruč si klesli, a vlhli jim zraky.
Však tvrdě pravila Charpa jim takto:
„Jest plémě mých otců plemenem vlčím!
Ó hrozné ty blesky, jež v očích vám plály,
já v Bohomyslových viděla zracích,
tam v hlubokém lese, když Kolana skrušil!
Já soudit vás budu, vy sami tak chcete.
Nuž slyšte můj výrok — buď klet, kdo jej zruší:

Ty zůstaneš, Čechu, zde v slíbené zemi,
— neb podrobit třeba se rozkazům bohů —
ty však, můj Lechu, ty daleko půjdeš,
blíž k východu slunce; u veliké vody
krok zastavíš svůj, a tam založíš říši.
Má orlice bílá, ta vůdcem ti bude!
Ti muži, již s tebou se chystali k boji,
ať s tebou do nové se stěhují vlasti.
Trest obou vás bratrů, že toužiti věčně
teď po sobě budete, nikdy však v náruč
brat nebude jímati více již bratra.
To rozsudek můj jest, vy čiňte, jak velím!“

Lech zašeptal tiše: „Buď vůle tvá svatá!“
A do dlaní bratří tvář schýlili s žalem
a zaštkali bolně. Lech zmužil se posléz
a úzkostně zvolal: „Mám s luznou Etnéou,
jak s bratrem se loučit? Trest příliš jest těžkým!“
A zbledl, a Charpa, tak tvrdá jak skála,
na které chmurná a truchlivá stála,
svým kovovým hlasem, „Buď kletba jí“, děla.

Tu pozvedla hlavu svou zlatou Etnéa
od prsou otce, a vzpřímená stála
jak mladistvá bříza oblitá sluncem,
a hlasem tak sladkým a dojemně snivým,
jak slavíka klokot, tak pravila k Charpě:

„Ó neklň mi, věštko! Vždyť těžce tak strádám!
Však snáším svůj osud, jest síla v mém srdci
a světlo v mé duši, to vznítili bozi.
Slib jejich ne lichý. Já chápu teď plně.
Ta veliká oběť, jíž žádají pevně,
tři jsou to srdce! Nuž, mějte je bozi!
Ó Čechu, ó Lechu, jak já buďte silni!
Já vidím, že stará ta rodinná kletba
vás doposud tíží a smyta že není
krev, která tekla kdys v bratrském boji.
Tu kletbu do domu vám přinesla žena,
a žena ji smyje! Jsemť z plemene Keltů
jak byla Labára, ta osudným hlasem
mne k výkupu volá. . . Ó Čechu, teď chápu
sen prorocký svůj tam v ohnivé sluji.
Již vím, po čem lační ta mateřská země,
čím její přízeň já pro tebe koupím!
Ach otče můj, známť já ty obřady druidů!
Viz, že ne marné tvé učení bylo!“
A tasila nůž svůj obětní rychle,
a vnořila v labutí hrdlo jej rázem,
vzdech ze rtů jí letěl, krev lila se z rány
na bílé to roucho, na syrou tu zemi,
jež lačně ji pila, a s výkřikem divým
do prachu se vrhali muži i ženy,
na znamení smutku v tvář ryli si nehty;
vzduch plnil se nářkem a stařec Ildána

rval vlasy si bílé, a bratři lem roucha
té labuti beze skvrn líbali v slzách.
A na šedé skále do temného pláště
líc halila věštka, pak kovovým hlasem
tak zvolala velkým: „Ó běda mi bídné!
Má nenávist zlomila květ tento bílý!
Hlas děsů to byl, jenž kletbu mou prones'.
Však za to hlas bohů teď zřejmě mi mluví.
Nuž poslyšte poslední slova má všichni!
Já zaklínám všemi vás hrůzami noci,
mým poslušni buďte rozkazům přísným.
To velí vám bozi, co já nyní velím.
Můj úkol jest skončen, teď zemříti sluší.
Sem na klín mi položte labuť tu bílou,
a kolem nás nakupte hranici velkou
a sestupte s hory a zapalte lesy,
jež, od pláně na chlum, sem hustě se šíří.
Mne kouř jejich udusí, pod samé hvězdy
pak duši mou ponese v lijáku jisker!
Nuž dovršte oběť, již osud si žádá."

Tak zvolala Charpa a na balván sedla,
a zsinalá byla, již mrtvou se zdála,
a nadzemní hrůza se z očí jí lila
a pojala všechny, a činili mlčky,
jak byla jim velela; valili dřeva
kol z kamene křesla na omšené skále,

a Čech s bratrem Lechem jí mrtvou Etnéu
do klínu vložili, pokrytou květy,
pak stoupali pomalu níže a níže
až na širou pláň, a na patě hory
kol do kola zažehli dubové lesy.
Ty svítily rudě jak jarní to slunce,
jež k horám se klonilo, v oblacích šedých
již lože si hledajíc pro noční spánek.
A hodiny prchaly, plašeny hrůzou,
a výše a výše po skalnatém boku
se s praskotem požár ku vrcholků hory
jak divoká zmije valil a šířil,
a větry jak ohařů vyjící smečka
ty ohromné plameny štvaly a hnaly,
noc příšerná černost svou věšela kolem,
a sypala z pláště dešť krvavých jisker,
tak krvavých jako ta záplava děsná,
v níž na nebi hvězdy vadly jak květy
na hořící louce, a z plamenné hrůzy,
na vrcholku hory, kamenné křeslo
jak obětní oltář se nořilo temně,
a olbřímí postava mrtvé již Charpy
tam seděla velebná, chovajíc v klíně
tu bílou a sladkou labuť Etnéu.

A dole bratrům a starci Ildánu
žal hlodal srdce, a zírali vzhůru

jak plameny šlehaly, blíže a blíže
jak na balván draly se lačné ty stvůry,
by shltaly svatá tam oběti těla.

Teď v ohromnou klenbu se spojily ohně,
mžik ještě věštky a bílé Etnéy
byl viděti obrys na řeřavém nebi,
pak zmizely v plamu, a jediná výheň
kraj celý zdál se, a černého kouře
sloup ohromný rostl až k výšinám nebes.
Tou nesmírnou pochodní Čechova země
jak brunatem polita, rudě se rděla,
a stařec Ildána Čechovi pravil:

„Zdroj mého pláče jest vyčerpán zcela.
Ty slzy své usuš. Jdi úkol svůj konat.
Etnéa již byla! I zvuk toho jmena
se v propasti ztratí, jež nepamět sluje,
a němota bude té oběti příkrov,
té oběti veliké, hluboké lásky!
Zem celá jest prachem těch, kteří byli,
a kolik jest jmen, jež v podání žijou?
Dost na tom, čin každý když plody své nese.
Nuž jmeno mé dcery nechť v nepamět zmizí,
smrt její marna nebude přece!
Zvuk harfy se tratí — však zachvění sladké,
jež probudil v duši, to na dále trvá,

i když ona duše o zvuku již neví!
Tak plemeno tvoje, bez vědomí, na vždy
mé bílé Etnéy veliký příklad
ve srdcí hlubinách zachová věrně,
a v paměti tonout bude mu stále,
jak krásně a blaze jest přinášet oběť;
a s vědomím tím, tvé plémě, ó Čechu,
zem tuto předrahou držeti bude
až v dobu, kdy nebesa setřesou hvězdy,
a slunce a luna v temnotách shasnou...“

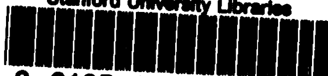
— — — — — — — — — — — —

Ildána tak pravil, a mlčeli všichni.
Čech v tichosti hlavu pozvedl mužně —
a hle, z rudé záře s mocným teď šumem
bílých svých křídel se orlice nesla,
a řídila let svůj k východu slunce...

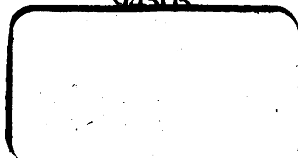
Tu bratři s těžkým se loučili vzdechem:
Lech s druhy za bílou orlicí bral se,
Čech do nitra nové kráčel své vlasti,
a hora jim svatou svítila zorou...

Poznámka: Stručný životopis spisovatelův se nalézá již v 7: čísle „Poetických besed“.

PG 5025 .P62 v.26 C.1
Cechuv prichod :
Stanford University Libraries
3 6105 036 225 659

Poetické besedy:

I. **Ballady a romance** od *Jana Nerudy.* 40 kr.
II. **Oldřich a Božena.** Idylla od *A. Heyduka.* 50 kr.
III. **Petrkliče.** Báchorka od *Svat. Čecha.* 40 kr.
IV. **Staré zvěsti.** Od *Jar. Vrchlického.* 50 kr.
V. **Prosté motivy.** Od *Jana Nerudy.* 50 kr.
VI. **Ballady.** Napsal *Lad. Quis.* 45 kr.
VII. **Griselda.** Povídka veršem od *J. Zeyera.* 65 kr.
VIII. **Všední život.** Báseň od *K. Legera.* 40 kr.
IX. **Záviš.** Napsal *F. Chalupa.* 50 kr.
X. **Zpěvy knížecí.** Básně *Fr. Kvapila.* 50 kr.
XI. **Lešetínský kovář.** Báseň od *Svat. Čecha* 50 kr. (Zabaveno).
XII. **Vlaštovičky.** Selanka od *E. Krásnohorské.* 40 kr.
XIII. **Ze života.** Básně *J. V. Sládka.* 60 kr.
XIV. **Přeludy.** Báseň od *Karla Legera.* 35 kr.
XV. **Třešně.** Humor. pov. Napsal *L. Quis.* 50 kr.
XVI. **Z doby táborů.** Od *Antala Staška.* 65 kr.
XVII. **Hanuman.** Bajka od *Svat. Čecha.* 50 kr.
XVIII. **Na přástkách.** Napsal *Ad. Heyduk.* 45 kr.
XIX. **Husitská svatba.** Báseň *Ot. Červinky.* 45 kr.
XX. **Zpod jarma.** Básně *Svet. Hurb. Vajanského.* 45 kr.
XXI. **Píseň o Činu.** Zpívá *Fr. S. Procházka.* 50 kr.
XXII. **Selské ballady** od *J. Vrchlického.* 50 kr.
XXIII. **Na dívčím kameni.** Napsal *Ot. Mokrý.* 35 kr.
XXIV. **Mrtvá země.** Pověst od *R. Pokorného.* 50 kr.
XXV. **Šimon kostelník.** Povídka z kraje od *Em. Miřiovského.* 40 kr.

Číslem dvacátým sedmým budou:

Básně V. B. Nebeského.

Předplacení na „Poetické besedy" není žádné. — Sešity prodávají se jednotlivě. — Kdo z venkova objedná si alespoň dva svazky najednou, obdrží je frankovány.

Tiskem dr. Edv. Grégra v Praze.